

T.C.
ANAYASA MAHKEMESİ

BİREYSEL BAŞVURU FORMU

ÖNCELİK VERİLEREK İVEDİ İNCELEME TALEPLİ BAŞVURU

Başvurucu bir kamu görevlisi iken **29 Ekim 2016** tarihinde Resmi Gazetede yayınlanan **675 sayılı KHK** ile kamu görevinden çıkarılmıştır. Hiçbir yargısal güvence sunulmadan, hiçbir delil gösterilmeden, bir terör örgütüne mensup olduğu sabitmiş gibi işlem yapılarak kamu görevinden çıkarılmış ve sivil ölüme yol açacak şekilde birçok sosyal hakkı da elinden alınmıştır. Bir kanun (hükümünde KHK) hükümleri ile terör örgütü üyesi olmakla suçlanmış, bu suç sabitmiş gibi ifadeler kullanılıp yargılanmadan mahkûm edilmiş, böylece masumiyet karinesi ile adil yargılanma hakkının tüm güvenceleri açıkça ihlal edilmiştir. Terör örgütü üyesi ilan edilerek kamu görevinden çıkarılıp birçok bireysel hakkının ihlal edilip sivil ölüme yol açacak şekilde sosyal haklarının da elinden alınması, OHAL'e neden olan durumun kesinlikle gerektirdiği (AİHS m. 15) türden tedbirler olmadığı için ölçüsüzdür. Anayasanın birçok hükmü (AY m. 2, 6, 9, 11, 15, 17/1, 20, 22, 35, 36, 38, 40, 42, 121, 129/2, 130/7, 138, 139, 140, 141, 142 gibi) ihlal edilerek bahse konu tedbirler uygulandığı için, ağır hak ihlallerine derhal son verilmesi açısından, Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 68 ve 71/1. maddeleri gereğince **başvuruya öncelik verilerek ivedi olarak incelenip karar verilmesi** talep olunur.

Başvuru formu 10 sayfayı aştığı için İçtüzüğü'nün 60. maddesi gereği hazırlanan özet ektedir (Ek-1).

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 59. maddesine göre hazırlanmıştır.

BİREYSEL BAŞVURU FORMU

I- KİŞİSEL BİLGİLER

A- GERÇEK KİŞİLER İÇİN

BAŞVURUCUNUN

1- T.C. KİMLİK NUMARASI:

2- ADI:

3 - SOYADI:

4- CİNSİYETİ: ERKEK:

KADIN:

5- UYRUĞU: Türkiye Cumhuriyeti

6- MESLEĞİ:

GÜN

AY

YIL

7- DOĞUM YERİ VE TARİHİ:

/

/

/

8- YAZIŞMA ADRESİ:

9- TELEFON NUMARASI VE ELEKTRONİK POSTA ADRESİ

a- EV :

b- İŞ :

c- CEP :

ç- ELEKTRONİK POSTA ADRESİ :

AVUKATININ

1- ADI :

2 - SOYADI :

3 - YAZIŞMA ADRESİ:

4- TELEFON NUMARASI VE ELEKTRONİK POSTA ADRESİ

a- EV:

b- İŞ:

c- CEP:

ç- ELEKTRONİK POSTA ADRESİ:

II- AÇIKLAMALAR

A- Kamu gücünün işlem, eylem ya da ihmaline dair olayların tarih sırasına göre özeti:

1- Olayların doğuşu

1- Türkiye’de, 1960 yılından bu yana neredeyse her on yılda bir tekrarlanan darbe veya askeri müdahaleler geleneğine 15 Temmuz 2016 tarihinde bir yenisi daha eklenmiştir. Gece saat 21.20 sularında başlayan darbe girişiminin ilk dakikalarından itibaren, henüz hiçbir darbeci asker yakalanmamışken, iktidar ve bazı muhalefet mensupları, darbenin “Paralel Yapı” adı verilen yapıya mensup askerler tarafından yapıldığını açıklamışlardır. Oysa Cumhurbaşkanı ile Başbakan, darbe girişiminden önceden haberdar olmadıklarını, MİT müsteşarının kendilerine daha önce bilgi vermediğini, MİT müsteşarı ve Genelkurmay Başkanı ile darbe gecesi görüşemediklerini, darbe girişiminden enişte, eş/dost veya korumalar aracılığıyla haberdar olduklarını beyan etmişlerdir.

2- Darbe girişimi sonrası 21 Temmuz 2016 tarihinde Olağanüstü Hal ilan edilmiş ve bu çerçevede birçok kanun hükmünde kararname çıkarılmıştır (OHAL KHK’ları). Bu KHK’lardan birinde başvuruçunun da ismi doğrudan yazılarak, iddia edilen “FETÖ/PDY” isimli örgüte aidiyeti, iltisakı veya irtibatı olduğu gerekçesiyle kamu görevinden, bir daha dönemeyecek şekilde çıkarılmıştır. FETÖ/PDY kısaltmasıyla ulusal ve uluslararası kamuoyunda “Gülen Hareketi” olarak bilinen oluşumun kast edildiği herkesçe malumdur. Bu başvurunun yapıldığı tarih itibarıyla, iddia olunan FETÖ/PDY hakkında bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından verilmiş ve kesinleşmiş bir mahkeme kararı olmadığı için, masumiyet karinesinin gereği olarak bu başvuru formunda “Gülen Hareketi” ibaresi kullanılacaktır.

3- Başvuruçuya ceza hukuku anlamında bir suçlama (terör örgütü üyeliği) yöneltildiği için, ileri sürülen şikâyetler açısından, önemine binaen, bu konuda bazı objektif bilgilere yer verme ihtiyacı duyulmuştur.

4- Gülen Hareketi’nin terör örgütü olduğu yönündeki ilk iddialar 2013 yılından sonra ileri sürülmeye başlanmıştır. Aslında 28 Şubat Sürecinde de bu türden iddialara dayalı olarak bir kamu davası açılmış, ancak bu dava 2008 yılında Yargıtay Ceza Genel Kurulundan da onaylanarak kesinleşen bir kararla beraatla sonuçlanmıştır. 2014 yılının ilk aylarından itibaren bu konudaki iddialar yoğunlaşmış ve hiçbir mahkeme kararı olmadan, Milli Güvenlik Kurulu (MGK) kararı ile söz konusu oluşum “terör örgütü” ilan edilmiştir. Son olarak 26 Mayıs 2016 tarihli MGK toplantısından hemen sonra yapılan şu açıklama ile Gülen Hareketinin terör örgütü olduğunun kabul edildiği açıkça ifade edilmiştir: *“Vatandaşlarımızın huzur ve güvenliği ile kamu düzeninin sağlanması amacıyla yürütülen faaliyetler, terör ve teröristle mücadelede gelinen aşama, milli güvenliğimizi tehdit eden ve bir terör örgütü olan paralel devlet yapılanmasına karşı alınan tedbirler görüşülmüştür.”*¹

5- MGK toplantısından dört gün sonra, 30 Mayıs 2016 tarihinde yapılan Bakanlar Kurulu toplantısında söz konusu MGK kararının da kabul edildiği yapılan açıklama ile anlaşılmıştır. Başbakan Yardımcısı ve Hükümet Sözcüsü Numan Kurtulmuş, *“Paralel Devlet Yapılanmasının (PDY) daha önceki Milli Güvenlik Kurulu (MGK) toplantılarında legal görünümüne illegal bir yapılanma olduğunun altı çizilmiş, yine daha önceki MGK toplantılarında*

¹ Gülen Hareketinin, hiçbir mahkeme kararı olmadan, MGK ve Bakanlar Kurulu kararları ile terör örgütü ilan edilme sürecine ilişkin olarak bkz. Anayasa Mahkemesinin 4/8/2016 tarih ve 2016/6E – 2016/12K s. kararı, para. 17 ve 18. <http://www.kararlar.yeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/717f7c20-b696-4379-84f6-dfb568f8844a?excludeGerekce=False&wordsOnly=False>

*Paralel Devlet Yapılanması ile ilgili olarak, devlet olarak top yekûn mücadelenin esas alındığı ifade edilmiştir. MGK'nın tavsiye kararı ile birlikte Paralel Yapı ile mücadelede yeni bir sayfaya geçilmiştir. **PDY ilk kez MGK toplantısında tavsiye kararı olarak bir terör örgütü olarak nitelendirilmiş** ve bundan sonraki mücadelenin ana çerçevesi de bir terör örgütü ile mücadele şeklinde getirilmiştir. Dolayısıyla bunun gerektirdiği her şey hem Hükümet tarafından **hem gerekli yargı birimleri tarafından yerine getirilecek, uygulama aksatılmadan sürdürülecektir**" açıklamasını yapmıştır. Böylece tavsiye niteliğinde olan MGK kararının Bakanlar Kurulu tarafından kabul edildiği kamuoyuna duyurulmuştur.*

6- Tüm bunlara rağmen, 15 Temmuz 2016 tarihinden hemen sonra, MGK belgelerinin tamamına vakıf Sayın Cumhurbaşkanı dâhil birçok üst yönetici ve Ak Parti mensubu ile üst yargı yöneticisi, darbe girişiminin gerçekleştirildiği tarihe kadar, söz konusu oluşumun terör örgütü olduğuna inanmadıklarını kamuoyuna açıklamışlardır. Sayın Cumhurbaşkanı, 16 Temmuz 2016 tarihinin ilk saatlerinde, saat 03.20 civarında İstanbul Havalimanında yaptığı açıklamada, darbe girişiminin arkasında Gülen Hareketinin olduğunu açıkladıktan sonra, "Bu grubun silahlı terör örgütü olduğu açığa çıkmıştır" demiştir. 19 Ağustos 2016 tarihinde Cumhurbaşkanı sözcüsü İbrahim Kalın, Türkiye'nin "15 Temmuz 2016 tarihinden bu yana yeni bir terör örgütü ile karşı karşıya olduğunu" ifade etmiştir (<http://www.trt.net.tr/francais/turquie/2016/08/19/article-d-ibrahim-kalin-bruxelles-a-un-probleme-555000>). Birçok MGK Toplantısına katılmış olan Ak Parti kurucularından Başbakan eski yardımcısı Bülent Arınç da, 21 Temmuz 2016 tarihinde, "Silahlı terör örgütünün Fetullahçı olduğunu o gece öğrendim" açıklamasını yapmıştır. HSYK Başkanvekili Mehmet Yılmaz da, 22 Eylül 2016 tarihinde Cumhuriyet Gazetesine yaptığı açıklamada, "Biliyorsunuz bu örgütün silahlı terör örgütü olup olmadığı konusunda tartışma vardı. Bunun kriminal hale gelmesi için silahlı terör örgütü tespiti yapılması gerekiyordu. ... O gün, darbe gecesini bu örgütün terör örgütü olduğu yönünde ayan beyan, kimsenin karşı çıkamayacağı deliller çıkınca Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Türk Ceza Kanununun örgüt üyeliği suçunu düzenleyen 314. Maddesi gereği soruşturma açtı. ... Böylece Ankara Başsavcılığı elindeki ceza soruşturmasında **delil ele geçtiği için silahlı terör örgütü üyesi olmaktan hâkim ve savcılarla ilgili gözaltı kararı verdi.**" Bu açıklamalardan anlaşılacağı gibi, 15 Temmuz 2016 tarihine kadar Gülen Hareketinin şiddete başvurduğunu gösteren somut hiçbir delil ortaya konmadığı için, MGK ve Bakanlar Kurulu kararlarına vakıf olanlar dâhil hiç kimse, söz konusu oluşumun 15 Temmuz 2016 tarihine kadar terör örgütü olduğuna inanmamıştır. Bilindiği gibi, bir terör örgütünün olmazsa olmazı, toplumu dehşete düşürecek türden şiddet eylemlerine başvurmasıdır; tedhiş yöntemi kullanmasıdır.

7- 15 Temmuz 2016 tarihli darbe girişimine gelince, bilindiği gibi, henüz hiçbir darbeci asker yakalanmadan, ilk andan itibaren, bu girişim bahse konu Harekete yıkılmış ve darbe girişiminin bu oluşuma mensup olduğu iddia edilen askerler tarafından yapıldığı ilan edilmiştir. Ancak aradan tam 35 gün geçtikten sonra, Bakanlar Kurulu üyesi Kültür Bakanı Nabi Avcı, 21 Ağustos 2016 tarihinde katıldığı CNN Türk canlı yayınında darbenin arkasındaki aktörü **açıklayamayacaklarını** şu şekilde ifade etmiştir: "**Darbe olayının arkasında kimin olduğunu biliyoruz, devlet akli bunu açıklamaya el vermiyor**" (@gritliturk, 21.8.16 – 22.17). Bakanlar Kurulu toplantılarında hazır bulunan bir bakanın bu ifadelerinden, darbe girişiminin arkasındaki gerçek aktörün, ilan edilen yapı olmadığı anlaşılmaktadır. Darbeye kimlerin giriştiği ve bu menfur girişimin kimler tarafından organize edildiği bağımsız bir mahkeme tarafından yapılacak yargılama sonucu ortaya çıkacağı açıktır. Sayın Bakanın açıklamalarından, başvuruçunun aidiyeti, iltisakı veya irtibatı olduğu iddiasıyla kamu görevinden çıkarılmasına dayanak yapılan yapının, ilan edildiğinin aksine 15 Temmuz 2016 tarihli darbe girişiminin arkasındaki aktör olmadığı anlaşılmaktadır.

8- Ayrıca, suç ve cezaların şahsiliği prensibi dikkate alındığında, bir an için Gülen Hareketine sempati duyduğu iddia edilen subayların darbe girişimine karıştığı varsayılsa dahi, bu darbe girişimi nedeniyle, hiçbir şekilde şiddete bulaşmamış kişiler suçlanamaz. Eğer öyle olursa, herhangi bir sivil toplum örgütü veya siyasi partiye mensup bir kişi terör suçu işlediğinde, tüm sivil toplum ya da siyasi parti mensupları terör örgütü üyesi olmakla suçlanabilir. Bu durumda, söz konusu terör suçu işleyen kişinin eyleminden tamamen habersiz parti mensubu masum kişiler suçlanır ki, suç ve cezaların şahsiliği prensibini de barındıran hukuk devletinde, bu uygulamanın kabul edilmesi mümkün değildir. Ayrıca darbe girişimi Türk Ceza Kanununda (TCK) özel olarak düzenlenmiş bir suç tipi olup, bu suçun terör örgütü suçu ile ilgisi yoktur. Eğer darbe girişimi terör suçuna dayanak yapılacak olursa, 12 Eylül darbesinin emir komuta zinciri içerisinde gerçekleştiği ve ordunun en katı hiyerarşik yapıya sahip olduğu dikkate alındığında, tüm bir ordu terör örgütü olmakla suçlanır ki, bunun da kabul edilmesi imkânsızdır. Kısaca, darbe girişiminde bulunan askerler darbeye teşebbüs suçunu işlemişlerdir. Unutulmamalıdır ki, darbe girişiminin bir numarası (lideri), planlayıcıları veya beyin takımı (planlayıp azmettirenler) henüz tespit edilebilmiş değildir. Somut olaydaki suç tipi, eylem dikkate alındığında, TCK’da özel olarak düzenlenmiş olan darbeye teşebbüs suçu olup, terör örgütü suçu değildir. Darbe teşebbüsü, henüz kimler tarafından organize ve orkestra edildiği bilinmeyen bir girişim olup bu suçun işlenmesi, tek başına bir grubun terör örgütü olduğu sonucuna yol açmaz.

9- Belirtilenler açısından ve darbe girişimin arkasındaki gerçek karar alıcı aktörün araştırılmasında ve tespit edilmesinde şu maddi vakianın da dikkate alınması gerekir: 11 Ekim 2016 tarihinde *RedHack (@TheRedHack97)* tarafından yayınlanan ve devlet kaynaklı bir bilgiye dayalı olduğu anlaşılan, (... yahoo.com) e-mail adresinden bir bakana ait (... yahoo.com) e-mail adresine, 20/3/2016 tarihinde (3.57 PM) gönderilen bir e-postada, “*TSK kendi iç çalışmasına göre Orgeneral ve Korgeneral rütbesinde Paralel bağlantılı komutan olmadığı kanaatinde. Tümgeneral seviyesinde belki **1-2 isim olabileceği** düşünülüyor. Onların da halen etkin görevde olmadığı ve izlemeye tutulduğu belirtiliyor.*” bilgilerine yer verilmiştir. 15 Temmuz 2016 tarihli darbe girişimi sonrası Türk Silahlı Kuvvetlerinde 2 orgeneral, 10 korgeneral ve 28 tümgeneral ile 4 tümamiral (toplam: **44 general**) darbe ile ilişkili oldukları iddiasıyla gözaltı kararına muhatap olmuş, tutuklanmış ve/veya Silahlı Kuvvetlerden ihraç edilmişlerdir.

10- Bir an için darbe girişimi nedeniyle bahse konu yapının terör örgütü olduğu ve başvuruçunun da bu yapıya aidiyeti, iltisakı veya irtibatı olduğu varsayılacak olsa dahi (Ki başvuruçucu bu iddiayı reddetmektedir.), bu oluşuma atfedilebilecek ilk şiddet eyleminin 15 Temmuz 2016 tarihli olabileceği dikkate alındığında, bu tarihe kadar yapılan faaliyetlerden dolayı, darbe girişimine fiilen katılanlar hariç, diğer bireyler suçlanamaz ve sorumlu tutulamaz. Sadece ilk şiddet eyleminden sonraki kasti ve bilinçli faaliyetlerden dolayı diğer bireyler sorumlu tutulabilir. Çünkü terör örgütü suçunun olmazsa olmaz unsuru şiddete başvurmak olup şiddete başvurduğu görülene kadar bireyler herhangi bir sivil toplum kuruluşuna sempati duyabilir, onların açtığı okula çocuklarını gönderebilir, bankalarına parasını yatırabilir. Ancak şiddet olayı ayan beyan ortaya çıktıktan sonra bir yapı terör örgütü olmakla suçlanabilir ve bu yöndeki ilk şiddet eyleminden sonraki bilinçli faaliyetlerinden dolayı bireyler sorumlu tutulabilir. Başvuruçucu demokratik rejimle taban tabana zıt olan şiddet eylemlerine şiddetle karşı çıkmakta ve kınamaktadır. 15 Temmuz 2016 tarihinden sonra da terör örgütü üyeliği suçlaması açısından bilinçli ve iradi hiçbir faaliyeti olmamıştır. Bilindiği gibi, bu suç taksirle işlenemez; özel kastla işlenebilir. Şiddete başvurduğu bilinen bir yapıya bilinçli yardım etme, faaliyetlerine bilerek katılma ve benzeri kastıyla işlenebilir. Kısaca başvuruçunun kamu görevinden bir daha dönemeyecek şekilde çıkarılmasına dayanak yapılan suçu işlemiş olması imkânsızdır.

11- 15 Temmuz 2016 tarihinden bu başvurunun hazırlandığı tarihe kadar 100 000'den fazla kamu görevlisi kamu görevinden çıkarılmış, 70 000 civarında kişi gözaltına alınmış ve bunlardan 38 000'e yakını tutuklanmıştır. Kitlesel gözaltı, tutuklama, açığa alma ve kamu görevinden çıkarmalar, darbe girişiminden birkaç saat sonra başlamıştır. Örneğin darbe girişiminin üzerinden 6 saat geçmeden, 16 Temmuz 2016 tarihinde saat 04.15 civarında (@HaberDardar – 16.7.16 – **04.16**) NTV Televizyonuna canlı yayınına bağlanan Ankara Cumhuriyet Başsavcısı Vekili Necip Cem İşçimen şu açıklamaları yapmıştır: “Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı darbe teşebbüsünde bulunan Paralel Yapı terör örgütü ile irtibatı olan Yargıtay, Danıştay, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi ve Askeri Yargıtay Daire Başkanı, bunların üyeleri, HSYK'da görev yapan FETÖ Paralel Devlet Yapı Örgütü mensubu üyeleri ile sözde Yurtta Sulh Komitesi mensubu general, amiral, subay, astsubay, er ve erbaşlar hakkında **gözaltı kararı vermiştir**. Sabah saatlerinde de toplam 2745 hakim ve savcı hakkında gözaltı kararı alındığı açıklanmıştır. Tüm bu uygulamalar, listelerin önceden hazırlandığını ve insanların önceden illegal olarak fişlendiklerine delil olarak gösterilmiştir. Avrupa Birliği Komisyonu'nun Genişlemeden Sorumlu Üyesi Johannes Hahn, 18 Temmuz 2016 tarihli açıklamasında, Ak Partinin elindeki gözaltı listelerinin darbeden önce hazırlandığını ve uygun zamanda kullanılmak üzere beklettiklerinin anlaşıldığını açıklamıştır.

12- Kamu kurumlarından yapılan tasfiyelerle ilgili olarak Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek, 25 Temmuz 2016 tarihinde, “İsimleri önceden tespit etmiştik” demiştir (@dw_turkce - 25.7.16). Enerji Bakanı Berat Albayrak ise, 26 Temmuz 2016 tarihinde, “İşten uzaklaştırma listeleri emniyet ve istihbaratın yoğun çalışmasıyla hazırlandı” demiştir. Bir diğer Başbakan Yardımcısı Numan Kurtulmuş, “KHK'lar aceleyle değil, çok iyi bir hazırlığın sonucudur” diyerek, tasfiye listelerinin çok önceden hazırlandığını belirtmiştir. Savunma Bakanı da 29 Temmuz 2016 tarihinde “Tasfiyeler darbeden önce hazırды” demiştir. Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan ise, El Jazeera Televizyonuna verdiği mülakatta, “Kimlerin FETÖ üyesi olduğunu biliyorduk; kanunlar bize engel oluyordu” açıklamasını yapmış ve kanunlar yürürlükte kaldığı sürece ve hukuk devletinin sınırları içerisinde bahse konu tasfiyeleri yapamayacaklarını ifade etmiştir. Kanunlar engel olduğuna göre, kamu görevinden çıkarılanların kanunlara aykırı herhangi bir eylemi bulunmamaktadır; kanunlara aykırı eylemleri olsa (somut olayda terör örgütü üyeliği gibi ağır bir suçlama dikkate alındığında), disiplin hukuku açısından bir kamu görevlisini kamu görevinden çıkarmadan daha kolay hiçbir işlem olamaz. Bu açıklamadan şu sonuç çıkmaktadır: aslında tasfiye edilen kamu görevlilerinin hukuka aykırı herhangi bir eylemleri olmadığı için, pozitif hukuk kurallarına göre ve hukuka uygun olarak kendilerini kamu görevinden çıkarmak imkânsızdı. Bu imkânsızlığı aşmak için hukuk dışına çıkarak tüm bu tasfiyeler yapıldı. Bu beyan ile kanunlar bertaraf edilerek, yüzbinleri aşan kamu görevlisinin, açıkça hukuka aykırı bir şekilde kamu görevinden çıkarıldığı kabul edilmiştir. Anlaşıldığına göre, başvuruçunun ismi de darbe girişiminden çok önce hazırlanmış listelere yazılmış ve fişlenmiş, zamanı gelince de, Anayasanın 129. maddesinin açık hükmüne aykırı olarak savunması alınmadan, hiçbir yargı süreci işletilmeden kamu görevinden ihraç edilmiştir.

13- 20 Temmuz 2016 tarihinde Bakanlar Kurulu tarafından Anayasamızın 120. maddesi gereğince olağanüstü hal (OHAL) ilan edilmiştir. OHAL ilanından sonra çıkarılan Kanun Hükmüne Kararnameler (KHK) ile kademeli olarak on binlerce kamu görevlisi hiçbir gerekçe gösterilmeksizin açığa alınmış ve 27 Temmuz 2016 tarihli 668 sayılı KHK, 31 Temmuz 2016 tarihli 669 sayılı KHK, 17 Ağustos 2016 tarihli 670 sayılı KHK ile binlerce kamu görevlisi kamu görevinden çıkarılmıştır. 1 Eylül 2016 tarihli 672 sayılı KHK ile de 50.875 kamu görevlisi memuriyetten ihraç edilmiştir. Resmi Gazetede 1 Eylül 2016 tarihinde yayımlanan 672, 673 ve 674 sayılı KHK'lar ile “terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği,

mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan kamu görevlilerinin başkaca bir işleme gerek kalmaksızın kamu görevinden çıkarıldığına karar verilmiştir. KHK hükümlerine göre, belirtilen şekilde kamu görevinden çıkarılanlar doğrudan ya da dolaylı olarak bir daha hiçbir şekilde kamu görevinde çalışamazlar. Aynı uygulama 29 Ekim 2016 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan 675 sayılı KHK ile devam ettirilmiştir. Başvurucunun da aralarında bulunduğu kamu görevlileri, hiçbir savunma hakkı kullanmadan, adil yargılanma hakkının hiçbir gereğine uyulmadan, bir OHAL KHK'sının eki olarak hazırlanan listelerde ismine yer verilerek, kamu görevinden bir daha istihdam edilemeyecek şekilde sürekli olarak çıkarılmışlardır.

14- Başvurucunun darbe girişimi ile uzaktan yakından en küçük ilgisi bulunmamaktadır. Hayatının hiçbir döneminde şiddete başvurma veya şiddeti teşvik aklının ucundan dahi geçmemiştir. Buna rağmen, savunması alınmadan, hiçbir yargılama yapılmadan, terör örgütü üyeliği (aidiyet) suçlamasıyla kamuda bir daha çalışamayacak şekilde kamu görevinden çıkarılmıştır.

15- Bahse konu OHAL KHK'sında başvuru bir terör örgütüne üye olmakla suçlanmış, kendisine karşı ceza hukuku anlamında suçlamada bulunulmuş, hiçbir yargılama yapılmadan terör örgütü üyesi olduğu ilan edilmiş ve ömür boyu kamu görevinde bir daha çalışamayacak şekilde kamu görevinden çıkarılmıştır. Bir yasama ve genel düzenleyici bir işlem niteliğindeki KHK ile terör örgütü üyeliği ile suçlanmış, yargılanmadan terör örgütü üyesi olarak ilan edilmiş ve yaptırım olarak da kamu görevinde bir daha çalışamayacak şekilde kamu görevinden çıkarılma cezası verilmiştir. Böylece mahkeme dışındaki bir organın kabul ettiği kanun (hükümdeki KHK) ile aynı organ tarafından suçlanmış (savcılık işlevi), yargılanmış (yargılama işlevi), suçu sabitmiş gibi hakkında karar verilmiş ve cezalandırılmıştır (yargılama işlevi).

16- Ayrıca medyada yer alan haberlere göre, 40 000'den fazla kamu görevlisinin kamu görevinden çıkarılmasına *Bylock* isimli uygulamanın kullanılmasının dayanak yapıldığı belirtilmiştir. Bank Asya isimli bankaya para yatırma, çocuklarını Cemaat okulları olarak adlandırılan özel okullara veya dershanelere gönderme, belirli bir sendikaya veya derneğe üye olma, Zaman Gazetesi veya benzeri gazete ve dergilere abone olma ya da okuma, evinde Gülen Hareketine yakın olduğu iddia edilen yayınevleri tarafından basılmış kitap bulundurma, Digitürk aboneliğine son verme ve/veya Türkçe Olimpiyatlarına katılma gibi gerekçeler de fişleme nedeni yapıp, bu fişlemelere dayalı olarak kamu görevinden çıkarma kararı verildiği belirtilmektedir. Herhangi bir gerekçeli karar başvurucuya tebliğ edilmediği için, bu gerekçelerden hangisinin doğrudan başvurucuya uygulandığı bilinmemektedir. Söz konusu iddiaların bir an için doğru olduğu varsayılsa dahi (ki doğru değildir), tüm belirtilenler temel bir insan hakkının kapsamı ve koruması altında olup, suç veya disiplin suçuna dayanak yapılması, ilgili hakkın ihlaline yol açar.

2- Başvurucunun hak ihlalleri yaşamasına neden olan olaylar

17- Başvurucu bir öğretmen/memur/mühendis/kaymakam/emniyet mensubu/Silahlı Kuvvetler mensubu/ (BU KISMI, KİŞİSEL DURUMUNUZA UYARLAYINIZ) olup 15 Temmuz 2016 tarihli menfur darbe girişimiyle uzaktan yakından hiçbir ilgisi bulunmamaktadır. Bu yönde en küçük somut delil olmadığı gibi hiçbir somut isnat da bulunmamaktadır. Şiddet olaylarına başvurduğunu veya teşvik ettiğini gösteren en küçük kanıt da gösterilmemiştir. Bilindiği gibi terör örgütü suçunun olmazsa olmaz unsuru şiddettir.

18- 29 Ekim 2016 tarihinde 29872 sayı numaralı Resmi Gazetede (RG) yayımlanan 675 sayılı OHAL Kanun Hükümünde Kararnamesi ile başvuru kamu görevinden ihraç edilmiştir. Bu kararnamede başvuru bir terör örgütüne üye olmakla suçlanmış, kendisine karşı ceza hukuku anlamında suçlamada bulunulmuş, hiçbir yargılama yapılmadan terör örgütü üyesi olduğu ilan edilmiş ve ömür boyu kamu görevinde bir daha çalışamayacak şekilde kamu görevinden

çıkarılmıştır. Bir kanun (hükmündeki KHK) ile, terör örgütü üyeliği ile suçlanmak, yargılanmadan terör örgütü üyesi ilan edilmek ve yaptırım olarak kamu görevinden çıkarılmak ve bir daha kamu görevine girememek cezaları verilmiştir.

3- 29/10/2016 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 675 sayılı KHK'nın ilgili hükümleri

19- 29 Ekim 2016 tarih ve 29872 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 675 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin (KHK) 1. maddesinde, “**Kamu personeline ilişkin tedbirler**” başlığı altında şu düzenlemeler öngörülmüştür:

“**MADDE 1- (1) Terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan ve ekli (1) sayılı listede yer alan kişiler kamu görevinden başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın çıkarılmıştır. Bu kişilere ayrıca herhangi bir tebligat yapılmaz. Haklarında ayrıca özel kanun hükümlerine göre işlem tesis edilir.**

(2) **Birinci fıkra gereğince kamu görevinden çıkarılan kişilerin, mahkûmiyet kararı aranmaksızın, rütbe ve/veya memuriyetleri alınır ve bu kişiler görev yaptıkları teşkilata yeniden kabul edilmezler; bir daha kamu hizmetinde istihdam edilemezler, doğrudan veya dolaylı olarak görevlendirilemezler; bunların uhdelerinde bulunan her türlü mütevellî heyet, kurul, komisyon, yönetim kurulu, denetim kurulu, tasfiye kurulu üyeliği ve sair görevleri de sona ermiş sayılır. Bunların silah ruhsatları, gemi adamlığına ilişkin belgeleri ve pilot lisansları iptal edilir ve bu kişiler oturdukları kamu konutlarından veya vakıf lojmanlarından onbeş gün içinde tahliye edilir. Bu kişiler özel güvenlik şirketlerinin kurucusu, ortağı ve çalışanı olamazlar. Bu kişiler hakkında bakanlıkları ve kurumlarınca ilgili pasaport birimine derhal bildirimde bulunulur. Bu bildirim üzerine pasaport birimlerince pasaportlar iptal edilir.**

(3) **Birinci fıkra kapsamında kamu görevinden çıkarılanlar, varsa uhdelerinde taşımış oldukları büyükelçi, vali gibi unvanları ve müsteşar, kaymakam ve benzeri meslek adlarını ve sıfatlarını kullanamazlar ve bu unvan, sıfat ve meslek adlarına bağlı olarak sağlanan haklardan yararlanamazlar.”**

B- Bireysel başvuru kapsamındaki haklardan hangisinin hangi nedenlerle ihlal edildiği ve buna ilişkin gerekçeler ve delillere ait özlü açıklamalar:

1- ADİL YARGILANMA HAKKININ İHLALİ

a- Somut olaydaki uyuşmazlığa AİHS'nin 6. Maddesi uygulanır

20- AİHS'nin 6. maddesi her türlü uyuşmazlıkta adil yargılanma hakkını garanti altına almamakta, sadece iki tür uyuşmazlıkta bireylere uygulanmaktadır. Sözleşmenin 6. maddesine göre, sadece medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin uyuşmazlıklar (sivil boyutu) ile kişiye karşı yöneltilmiş suçlamalara ilişkin yargılamalar (ceza boyutu) bu maddenin kapsamına girmekte ve kapsam dışında kalan uyuşmazlıklara adil yargılanma güvenceleri uygulanmamaktadır. Ancak AİHM her iki kavramı da otonom ve geniş yorumlamış ve sınırlı sayıdaki birkaç uyuşmazlık veya dava türü hariç, neredeyse her türlü hukuki uyuşmazlık AİHS'nin 6. maddesinin kapsamında değerlendirilmiştir. Bir uyuşmazlık 6. maddenin kapsama girince, söz konusu uyuşmazlık bu maddede öngörülen ilgili tüm adil yargılanma güvencelerine uygun bir yargılama sonucu karara bağlanmak zorundadır.

21- Somut olayda bir kamu görevlisi ile idare arasında ortaya çıkan, kamu görevlisinin kamuda bir daha çalışmayacak şekilde, yasal nitelikte bir düzenleme ile kamu görevinden çıkarılmasına dair bir uyuşmazlık söz konusudur. Kamu görevlisi ile idare arasındaki uyuşmazlıkların Sözleşmenin 6. maddesinin kapsamına girip girmediği konusunda AİHM'nin güncel ve geçerli içtihadı 19 Nisan 2007 tarihli Büyük Daire kararı olan *Eskelinen ve diğerleri / Finlandiya* kararıdır. Ayrıca kamu görevlisinin görevine yasa veya anayasal nitelikte bir yasa ile son verilmesi durumunda olaya uygulanacak güncel AİHM içtihadı, 23 Haziran 2016 tarihli *Baka / Macaristan* Büyük Daire kararıdır. Her iki kararın da somut olayla ilişkisi bulunmakta olup aşağıda metin içerisinde ilgili bölümlerde bu iki karara yer verilecektir.

22- Başvurucu doğrudan bir OHAL KHK'sı ile bir daha kamuda çalışması imkânsız şekilde, kamu görevinden kesin olarak çıkarılmıştır. Savunması alınmadan, adil bir yargılama yapılmadan, bir OHAL KHK'sı ile kamu görevinden çıkarılmadan önce, iç hukuka göre, çalıştığı kurumun disiplin kurulu kararıyla kamu görevinden çıkarılmış olsaydı, bu karara karşı yargı yolu açıktı. Başvurucu, alınan karara karşı idari yargıda iptal davası açma hakkına sahipti. Kısaca yasal niteliğindeki bir OHAL KHK'sı ile kamu görevinden çıkarılmadan önce, iç hukuk başvurusuna mahkemeye erişim hakkı tanımaktaydı. Ancak bir yasa niteliğindeki OHAL KHK'sı ile kamu görevine son verilince, başvurusunun mahkemeye erişim hakkı (*access to the court*) ortadan kaldırılmıştır.

23- Savunma hakkı dâhil adil yargılanma hakkının hiçbir güvencesine uyulmadan kamu görevinden çıkarılarak başvuru ile idare arasında bir uyuşmazlık çıkmıştır. Aşağıda belirtilen gerekçelerden dolayı bu uyuşmazlık AİHS'nin 6. maddesi anlamında medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin bir uyuşmazlık olup adil yargılanma hakkının tüm gereklerine uygun bir yargılama sonucu karara bağlanmak zorundadır.

24- AİHM'ye göre, kural olarak idare ile kamu görevlisi arasında ortaya çıkan uyuşmazlıklar AİHS'nin 6. maddesinin kapsamında olup kamu görevlileri medeni hak ve yükümlülüklerine ilişkin uyuşmazlıklarda Sözleşmenin 6. maddesinde öngörülen yargısal güvencelerden yararlanırlar. Bu durumun istisnası, *Eskelinen ve diğerleri/Finlandiya* Büyük Daire kararının (App. No. 63235/00) 62. paragrafında belirtilmiştir. Bu karara göre, iki koşulun bir arada bulunması kaydıyla, kamu görevlisi ile idare arasındaki uyuşmazlıklar 6. maddenin kapsamı dışına çıkabilir. İlk olarak, söz konusu uyuşmazlık yasa ile açıkça yargı denetimi dışında tutulmuş olmalıdır (1. Kriter). Buna ek olarak, uyuşmazlığı yargı denetimi dışında tutma hali, devletin çıkarları açısından objektif gerekçelerle gerekçelendirilmelidir (2. Kriter).

25- AİHM Büyük Dairesi, 23 Haziran 2016 tarihinde verdiği *Baka / Macaristan* kararında ise, yasa değişikliği ile bir kamu görevlisinin görevine son verme durumunda, yukarıdaki birinci koşula ilişkin önemli bir içtihat oluşturmuştur. AİHM, yasa ile görevine son verilen bir kamu görevlisinin, iç hukukta dava açma hakkının bulunup bulunmadığını (uyuşmazlığın açıkça yargı denetimi dışında tutulup tutulmadığını), göreve son veren kanunun kabul edildiği tarihten önceki hukuk kurallarını dikkate alarak araştırmıştır. AİHM, Macaristan yasalarının başvurusuya seçildiği süre boyunca Yüksek Mahkemeye başkanlık yapma hakkı verdiğini ve yasaların sadece belirli durumlarda başkanlıktan alınabilmeyi öngördüğünü, başkanlıktan alınabilme durumlarında dahi başvurucunun o dönemde mahkemeye erişme ve bu durumun hukuka uygunluğunu denetleme hakkının bulunduğunu belirterek, somut olayda medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin bir uyuşmazlık bulunduğunu ve bu uyuşmazlığın AİHS'nin 6. maddesinin kapsamına giren bir uyuşmazlık olduğunu değerlendirmiştir. Görev süresi dolmadan, anayasal nitelikte bir yasa değişikliği ile bir Yüksek Mahkeme Başkanının görevine son verilmesiyle, başvurusunun iç hukukta başvuracağı hiçbir yargı mercii kalmamıştır. AİHM, yargı denetimi dışında tutma yönündeki yasa ile göreve son verme uygulamasının hukukun

üstünlüğü ilkesi ile de bağdaşmadığını belirterek, mahkemeye erişim hakkının engellendiğini ve böylece AİHS'nin 6. maddesinin ihlal edildiğini kararlaştırmıştır (*Baka/Macaristan*, 23.6.2016, App. No. 20261/12).

26- Somut olayda başvuru kamu görevlisi statüsünde olup zorunlu emeklilik yaşına kadar, kendisi arzu etmedikçe kural olarak kamu görevinden çıkarılamaz. Dolayısıyla, yasalar kendisine zorunlu emeklilik yaşına kadar kamu görevlisi olarak çalışma hakkı vererek, çalışarak gelir elde etme, kendisinin ve ailesinin ihtiyaçlarını karşılama ve asgari insan onuruna uygun şartlarda yaşamını devam ettirme hakkı vermiştir. Kanun (hükmündeki KHK) ile görevine son verilmeden önce, eğer kamu görevinden çıkarılmasını gerektiren bir disiplin suçu işlemiş ve yetkili disiplin kurulu kendisini kamu görevinden çıkarmış olsaydı (diğer bir ifade ile 667 sayılı ve sonraki KHK'lar çıkmadan önce), başvuru bu işleme karşı idari yargıda dava açma hakkına sahipti. Diğer bir ifade ile yasa (hükmündeki KHK) ile kamu görevinden çıkarılmadan önce mahkemeye erişme hakkına sahipti (*Baka / Macaristan*). Ayrıca kamu görevinden çıkarmaya ilişkin yasa (hükmündeki KHK)'da mahkemeye başvurulamayacağı veya dava açılmayacağını öngören açık hiçbir düzenleme de yoktur (*Eskelinen ve diğerleri / Finlandiya*, 1. kriter). Kaldı ki, bir an için bu türden açık bir düzenleme bulunsa dahi, bir kamu görevlisinin, hiçbir şekilde savunması alınmadan (Anayasanın 129. maddesine açıkça aykırı olarak), yasa (hükmündeki bir KHK) ile terör örgütü mensubu ilan (mahkum) edilerek, hukukun en temel prensiplerinden biri olan masumiyet karinesini yok sayarak (Anayasanın 15. maddesine açık aykırı olarak), ömrü boyunca bir daha kamu görevine giremeyecek şekilde kamu görevinden çıkarılmasının objektif hiçbir gerekçesi de olamaz (*Eskelinen ve diğerleri / Finlandiya*, 2. kriter). Ömür boyu kamu görevinde çalışmama gibi son derece ağır bir ceza verilmesine rağmen, mahkemeye erişimi engelleyip, bu işlemin hukuka uygunluğunu yargı denetimi dışında tutma, hukukun üstünlüğü ilkesini de ihlal eder. Tüm belirtilen gerekçelerle somut olayda temel bir hakkı ortadan kaldırmaya dayanak olacak objektif bir gerekçeden bahsedilmesi mümkün değildir.

27- Başvuru olağan hukuk kuralları çerçevesinde mesleğinden çıkarılmış olsaydı, bu konudaki uyuşmazlığı idare mahkemeleri önüne taşıyabilir, dava açabilir ve işlemin hukuka uygun olup olmadığını yargı organlarına denetleyebilirdi. Bu hakkının elinden alınması durumunda da OHAL öncesinde (**o dönemde**) başvuru dava açma hakkı kanunlarla açıkça güvence altına alınmıştı. Başvuru konu uyuşmazlığın dayanağı olan KHK yayınlanmadan önce, idare ile arasında aynı konuda bir uyuşmazlık çıkmış olsaydı, başvuru açıkça mahkemeye başvurma hakkı teminat altına alınmış idi. Sonuç olarak *Baka / Macaristan* kararı ve *Eskelinen ve diğerleri / Finlandiya* kararı dikkate alındığında, başvuru kamu görevinden çıkarılmasından dolayı idare ile arasında çıkan uyuşmazlık AİHS'nin 6. maddesinin kapsamına giren bir uyuşmazlıktır.

28- Kamu görevine girme (AY m. 70) ve kamu görevlisi olarak çalışma hakkı iç hukukta sağlam hukuki temelleri olan, AİHS'nin 6. maddesi anlamında sivil bir haktır (*Baka / Macaristan*). Başvuru bir OHAL KHK'si ile bir daha kamu görevinde ölüncüye kadar çalışmayacak şekilde kamu görevinden çıkarılmakta ve kendisine vatandaş olmasına rağmen kamu görevinde ömür boyu çalışma yasağı getirilmektedir. Yargılanmadan, kendisine sonuçları son derece ağır bir ceza verilmektedir. Oysa Anayasanın 70. maddesine göre, “*Her Türk kamu hizmetine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez*”. Bu hükümden anlaşılacağı gibi kamu hizmetine yeniden girme hakkı da Anayasa ile teminat altına alınmış bir hak olup, (kamu görevine yeniden girmeye dair) bu sivil hak konusundaki uyuşmazlık da AİHS'nin 6. maddesinin kapsamına girer.

29- Ayrıca, başvuru bir OHAL KHK'si ile ceza hukuku anlamında bir suçla (terör örgütü üyesi, iltisaklısı veya irtibatlısı) suçlanmakta ve karşılığında yargılanmadan, bir daha kamu

görevinde ölünceye kadar çalışamayacak şekilde kamu görevinden çıkarılma cezasına çarptırılmaktadır. Bu uygulama, sonuçları sivil ölüm anlamına gelen son derece ağır bir cezalandırma anlamına gelir. Başvurucuya yöneltilen suçlama (terör örgütü üyeliği) ve cezanın niteliği ve ağırlığı (Anayasa tanınan bir hakkı KHK ile ömür boyu yok etme) dikkate alındığında, somut olayda AİHS'nin 6. Maddesinin ceza boyutu (*criminal limb*) da uygulanır (Bu konuda bkz. Venedik Komisyonununun 12.12.2016 tarihli *Turkey - Opinion on emergency decree laws Nos. 667-676 adopted following the failed coup of 15 July 2016, Opinion No. 865/2016*" (CDL-AD(2016)037), para. 213)². Diğer bir ifade ile başvurucuya Sözleşmenin 6. maddesi anlamında bir suçlama yöneltilmiş ve ceza verilmiş olup bu durumda da bireyin mahkemeye erişip suçlamaların hukuka uygun olup olmadığını denetleme hakkı vardır. Anayasanın 15. maddesi OHAL durumunda dahi yasaklamasına rağmen, somut olaydaki uygulama masumiyet karinesini de ihlal ettiği için, bu hakka hiçbir şekilde engel getirilemez. Suçun niteliği ve cezanın ağırlığı dikkate alındığında, somut olayda aynı zamanda kişiye karşı yöneltilmiş bir suçlama bulunup, bu nedenle de AİHS'nin 6. maddesi uygulanır.

30- Dolayısıyla somut olayda başvurucu ile idare arasındaki uyuşmazlık hem medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin bir uyuşmazlık (*civil limb*) hem de kişiye karşı yöneltilmiş suçlama niteliğinde (*criminal limb*) olup bu uyuşmazlık AİHS'nin 6. maddesinin kapsamına girer (*Venice Commission, Turkey - Opinion on emergency decree laws Nos. 667-676 adopted following the failed coup of 15 July 2016, Opinion No. 865/2016*" (CDL-AD(2016)037), para. 213). Tüm belirtilen nedenlerle Sözleşmenin 6. maddesinin somut uyuşmazlığa uygulanacağında en küçük kuşku yoktur.

31- AİHM, ulusal hukukun mahkemeye erişim hakkı verdiği ve hâkimlerin özlük haklarına ilişkin bir uyuşmazlığı (*Petrova ve Chornobryvets/Ukrayna, 15.5.2008*), atamaya ilişkin bir uyuşmazlığı (*Juricic/Hırvatistan, 26.7.2011*), yükselme (*Dzhidzheva-Trendafilova/Bulgaristan, 9.10.2012*), transfer (Tosti/İtalya, 12.5.2009), disiplin tedbirleri (*Harabin/Slovakya, 20.11.2012*) ile görevden almaya ilişkin uyuşmazlıkları (*G./Finlandiya, 27.1.2009*) da Sözleşmenin 6. maddesi anlamında sivil bir hakka ilişkin uyuşmazlıklar olarak değerlendirilmiştir.

32- Bir uyuşmazlık Sözleşme'nin 6. maddesinin kapsamına girdiği durumda ise bu maddedeki güvencelerin tamamına uygun bir yargılama yapılarak çözüme kavuşturulmak ve karara bağlanmak zorundadır. Aksi halde AİHS'nin 6. maddesi ihlal edilmiş olur. Bu güvencelerden ilki mahkemeye erişim hakkıdır.

b- İhlal edilen adil yargılanma hakkına ilişkin güvenceler

aa- Mahkemeye erişim hakkı ihlal edilmiştir (AİHS m. 6/1)

33- Başvurucunun kamu görevinden çıkarılmasının hukuki dayanağı herhangi bir idari işlem olmayıp bir OHAL KHK'sidir. Anayasanın 148/1 maddesine göre, OHAL KHK'ları yargı denetimi dışındadır. Bahse konu KHK aleyhine Anayasanın 150. maddesi uyarınca Anayasa Mahkemesine iptal davası açılmadığı gibi (bkz. 12.10.2016 tarihli AYM Kararı)³, bir an için idari yargıda usule uygun bir dava açılabilirdi düşünülse dahi, belirtilen AYM kararı dikkate

² [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2016\)037-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2016)037-e)

³ 15 Temmuz 2016 sonrası çıkarılan 8 ayrı KHK'nın bazı hükümlerinin (Bunlar arasında kamu görevlilerinin meslektan ihracına ilişkin hükümler de yer almaktadır.) iptali için Ana Muhalefet Partisi Cumhuriyet Halk Partisi Anayasanın 150. maddesi uyarınca iptal davası açmıştır. Ancak 12 Ekim 2016 tarihinde verdiği kararla, Anayasa Mahkemesi bu davayı, Anayasanın 148/1 hükmü uyarınca, OHAL KHK'larının iptali hususunda yetkisiz olduğu gerekçesiyle usulden reddetmiştir.

alındığında, Danıştay önündeki yargılamada somut norm denetimi yoluna (AY m. 152) dahi başvurulamaz.

34- Ayrıca, 6216 sayılı Kanunun 45/3 hükmüne göre, yasama işlemleri ile düzenleyici idari işlemler aleyhine Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulamaz. OHAL KHK'ları işlevsel olarak yasama işlemi (yasaya niteliğinde) olup, bu hüküm dikkate alındığında, teorik olarak OHAL KHK'ları aleyhine Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulamaz. AYM'nin benzer şekilde usulden reddettiği birçok başvuru bulunmakta olup, bu durum bireysel başvuru yolunun uygulamada başvurucuya kapalı olduğunu da göstermektedir.⁴ Örneğin, Anayasa Mahkemesi 30/11/2016 tarihinde, 27 Şubat 2014 tarihli yasaya ile görevlerine son verilen HSYK tetkik hâkimleri tarafından yapılan **toplam 46 başvuruyu** konu bakımından yetkisizlik gerekçesiyle usulden reddetmiştir. Anayasa Mahkemesi bu kararda kısaca, *yasama yetkisine AYM'nin müdahale edemeyeceğini, müdahale ederse kuvvetler ayrılığı ilkesini ihlal etmiş olacağını ve ayrıca bu durumun 6216 sayılı Kanunun 45/3 hükmüne de aykırı olacağını* belirterek, 46 başvurunun tamamını usulden reddetmiştir (Başvuru No: 2014/4233). Hem yasa hükmü hem de bu yasal düzenlemeyi Anayasa Mahkemesinin yorumlayıp uygulaması dikkate alındığında, bir yasama işlemi niteliğindeki OHAL KHK'ları ile kamu görevinden çıkarılanlar açısından bireysel başvuru yolu da teoride ve uygulamada kapalı görünmektedir.

35- Bir an için idari yargıda iptal davası açılabileceği iddia edilse dahi, hukuken ve Danıştay uygulamaları dikkate alındığında, bu kanun yolu da somut olayda kapalıdır. Türkiye'nin birçok ilinde idare mahkemeleri OHAL KHK'ları ile kamu görevine son verilenler tarafından açılan iptal davalarını, iptali gerektiren bir idari işlem bulunmadığı gerekçesiyle usulden reddetmiştir. Örneğin, Trabzon İdare Mahkemesi 8.9.2016 tarihinde verdiği kararda, kısaca "iptal davasına konu olacak herhangi bir idari işlem bulunmadığı" gerekçesiyle davayı reddetmiştir (2016/1113E – 2016/1046K) (Ek-1). Kayseri 1. İdare Mahkemesi de, yine 672 sayılı KHK ile kamu görevinden çıkarılmış bir davacının açtığı benzer davayı, "... davacının kamu görevinden çıkarılmasına dair tesis edilmiş idari davaya konu olabilecek bir idari işlem bulunmadığı" gerekçesiyle reddetmiştir (2016/793E – 2016/756K). Benzer gerekçelerle usulden reddedilmiş, sosyal medyada yayınlanmış onlarca idare mahkemesi kararı bulunmaktadır. Bunlar arasında Adana 1. İdare Mahkemesinin 8/11/2016 tarihli, Adana 2. İdare Mahkemesinin 4/11/2016 tarihli, Ankara 14. İdare Mahkemesinin 16/11/2016 tarihli (2016/5071E – 2016/4764K), Afyonkarahisar İdare Mahkemesinin 21/11/2016 tarihli, Aydın 2. İdare Mahkemesinin 25/11/2016 tarihli (2016/1750E – 2016/1135K), Çanakkale İdare Mahkemesinin 05/12/2016 tarihli, İstanbul 10. İdare Mahkemesinin 20/10/2016, 31/10/2016 ve 22/11/2016 tarihli kararları, İzmir 4. İdare Mahkemesinin 16/11/2016 tarihli, Kastamonu İdare Mahkemesinin 24/11/2016 tarihli, Mersin 2. İdare Mahkemesinin 07/11/2016 tarihli, Tekirdağ İdare Mahkemesinin 11/11/2016 tarihli, Erzurum İdare Mahkemesinin 17/11/2016 tarihli ve Zonguldak İdare Mahkemesinin 17/11/2016 tarihli kararları örnek olarak gösterilebilir. Bu kararların dışında birçok benzer idare mahkemesi kararı da bulunmaktadır.

36- Danıştay'a gelince, Danıştay 4 Ekim 2016 tarihinde, OHAL KHK'ları (somut olayda 669 ve 672 KHK'lar) ile kamu görevinden çıkarılanlar tarafından açılan davalara dair verdiği iki kararda İYUK hükümleri uyarınca kendisinin görevli olmadığını ve bu hususta idare mahkemelerinin görevli olduğuna karar vermiştir. Danıştay gerekçesi şu şekildedir: "Davacının 672 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Kamu Personeline İlişkin Alınan Tedbirlere Dair Kanun Hükmünde Kararname ile kamu görevinden çıkarılmasından kaynaklanan uyuşmazlığın, 2575

⁴ Anayasa Mahkemesinin yasadan kaynaklanan insan hakları ihlalleri nedeniyle yapılan bireysel başvuruları konu bakımından yetkisiz nedeniyle reddettiği karar örnekleri olarak bkz. 5/3/2013 tarihli *Arif Güneş* kararı (Başvuru No: 2013/837) ile *Gökhan Ünal* kararı (Başvuru No: 2012/30), 26/3/2013 tarihli *Ahmet Soysal* kararı (2012/237) ve 16/4/2013 tarihli *Süleyman Erte* kararı (2013/469, para. 19).

sayılı Yasa'nın 24. maddesinde sayılan uyuşmazlıklardan olmadığı anlaşıldığından görüm ve çözümünün 2576 sayılı Yasa'nın 5. maddesi gereğince idari yargıda genel görevli yargı yeri olan idare mahkemesine ait olduğu sonucuna varılmıştır. Açıklanan nedenlerle, davanın görev yönünden reddine ve 2577 sayılı Yasa'nın değişik 15. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi ve 33/2. maddesi uyarınca dava dosyasının, davayı çözümlenmeye yetkili ve görevli olan Balıkesir İdare Mahkemesine gönderilmesine, 04/10/2016 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.” (Danıştay 5. Dairesinin 04.10.2016 tarih ve 2016/8136E - 2016/4076K sayılı kararı ile Danıştay 5. Dairesinin 04.10.2016 tarih ve 2016/7983E - 2016/4079K sayılı kararı). Oysa altı çizilen karar tarihinden sonra verilen onlarca idare mahkemesi kararında, “iptali gereken herhangi bir idari işlem bulunmadığı” gerekçesiyle idare mahkemelerinde açılan iptal davaları usulden reddedilmiştir.

37- Kaldı ki, idari yargının içtihat makamı Danıştay’dır. Danıştay idari yargının içtihat organı olarak idari uyuşmazlıklarda son sözü söyleyen bir üst yargı organıdır. Bir an için idare mahkemelerinin iptal davalarını kabul edeceği varsayılsa dahi, Danıştay uygulamaları dikkate alındığında, bu kanun yolu OHAL KHK’larına ekli listede isimleri belirtilerek kamu görevinden çıkarılan davacılar açısından kapalıdır. Öncelikle idari yargının bir bütün olarak ve özelde Danıştay’ın KHK’ları ve özel olarak OHAL KHK’larını iptal yetkisinin olmadığı açıktır (AY m. 148/1). KHK’ların işlevsel olarak yasama işlemi niteliğinde olduğu dikkate alındığında, hukuken OHAL KHK’ları aleyhine idari yargıda iptal davası açılmaz. Ayrıca benzer türden bir davada Danıştay 4/4/2016 tarihli bir kararında, aynen idare mahkemelerinin yukarıda belirtilen gerekçelerine benzer bir gerekçe ile davayı usulden reddetmiştir: “KHK’lar, yürütme organının bir işlemi olmakla birlikte, fonksiyonel açıdan kanun niteliği taşıyan hukuki düzenlemeler olup, idari işlemlere karşı açılan davaların çözümüyle görevli idari yargıda, KHK hükmünün iptali için açılmış bir davanın incelenmesi hukuken olanaksızdır. Davacı 662 sayılı KHK’nın 90. Maddesi uyarınca şube müdürü görevinden alınmış sayılmış, KHK’da atama yapma konusunda idareye herhangi bir değerlendirme yapma ya da başka yönde işlem tesis etme olanağı tanınmamıştır. Bu nedenle, kanun niteliği taşıyan hukuki bir düzenleme ile görevinden alınmış sayılan davacı hakkında, davalı idarece kurulmuş, idari davaya konu olabilecek bir işlemin varlığından söz edilmesine olanak yoktur”. (Danıştay 5. Dairesi, 2014/1845E – 2016/1931K sayılı ve 4.4.2016 tarihli karar).

38- Anlaşılacağı gibi, bir OHAL KHK’sı ile kamu görevinden çıkarılan başvuruçunun idari yargıya başvurmasının da, oluşan ihlalleri giderme açısından hukuken ve uygulamada hiçbir etkili yönü bulunmamaktadır; İdare mahkemeleri ve Danıştay açılacak bu türden davaları usulden reddedecek ve başvuruçunun esasını inceletme imkânına sahip olamayacaktır. İlk derece idari yargının bir an için bu türden bir davayı esastan inceleyebileceği varsayılsa dahi, idari yargının içtihat mercii olan Danıştay’ın yukarıdaki kararı dikkate alındığında, ilk derece idare mahkemelerin de açılacak benzer davaları nihai olarak usulden reddetmek zorunda olacağı açıktır. Bu açıdan 672 sayılı OHAL KHK’sı ile kamu görevinden çıkarılan bir öğretmenin idari yargıda açtığı iptal davasını Trabzon İdare Mahkemesi 8.9.2016 tarihinde, kısaca “iptal davasına konu olacak herhangi bir idari işlem bulunmadığı” gerekçesiyle usulden reddetmiş (2016/1113E – 2016/1046K) olması ve benzer yönde verilmiş onlarca idare mahkemesi kararının varlığı da unutulmamalıdır (Bu konuda yukarıya bakınız.)

39- Tüm bu belirtilenlerden anlaşılacağı gibi, Türk Hukukunda bir OHAL KHK’sı ile kamu görevinden çıkarılan bireylerin başvurabileceği ve kamu görevinden çıkarma işleminin hukuka uygun olup olmadığını esastan inceleyebilecekleri herhangi bir mahkeme bulunmamaktadır. Var olan tüm yargı yolları hukuken ve uygulamada başvuruçuya kapalı olup bu durum başvuruçunun mahkemeye erişim hakkını (AİHS m. 6/1) açıkça ihlal etmiştir. AİHM, Sözleşmeye taraf devletlerin, medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin uyuşmazlıklar konusunda açılacak davaları önlemek düşüncesi ile yasa yapma yöntemine başvurarak da AİHS’nin 6.

maddesinde korunan hakları ihlal edilebileceğini değerlendirmiştir (*Gorraiz Lizarraga/İspanya*, 27.4.2004, para. 70).

40- 15 Temmuz 2016 tarihli darbe girişimi ile uzaktan yakından hiçbir ilişkisi olmayan başvuruçunun, Anayasada tanınan en temel hakları ve özellikle 129. maddede öngörülen savunma hakkı⁵ kendisine tanınmadan, adil bir disiplin süreci dahi işletilmeden, mahkemeye erişim hakkı da engellenerek kamu görevinden sürekli olarak çıkarılmasının, OHAL'e neden olan şiddet olaylarının bastırılmasıyla herhangi bir ilişkisi bulunmamaktadır. Eğer kendisinin disiplin suçu veya terör örgütü üyeliği suçunu işlediği iddia edilmekte ise, bu durumda açığa alınıp kendisine suçlamalar tebliğ edilerek savunması alındıktan sonra, somut delil varsa kamu görevinden çıkarılmasının önünde hukuken ve fiilen hiçbir engel yoktur. Başvuruçucu terör örgütü üyeliği (mensup) ile suçlanmış olup, somut delil gösterildiği sürece, kamu görevinden çıkarılma açısından en kolay sonuç alınabilecek suçlama terör örgütü üyeliği suçlamasıdır. Somut suç delilleri ortaya konduğu sürece, bu şekilde kamu görevinden çıkarmaya hiç kimse itiraz etmez. Hukuk devleti ilkesinin gereği olarak, önceden kabul edilmiş hukuk kurallarının öngördüğü çerçevede yürütülecek bir disiplin sürecinin, OHAL'e neden olan darbe girişimini bertaraf etme açısından herhangi bir sakıncası veya engelleyici etkisi de yoktur. Kısaca bir kamu görevlisini mahkemeye erişim hakkını yok ederek kamu görevinden sürekli şekilde çıkarma tedbiri, AİHS'nin 15. maddesinin emrettiği "*durumun kesinlikle gerektirdiği türden*" bir tedbir olmayıp, tamamen ölçüsüz ve OHAL'e neden olan şiddet olaylarının bastırılması ile de ilgisizdir. Ayrıca Anayasanın 15. maddesinin OHAL durumunda dahi masumiyet karinesinin ihlal edilemeyeceğini emretmesine rağmen, başvuruçucu bir terör örgütünün üyesi olarak gösterilmiş ve masumiyet karinesi ihlal edilerek kamu görevinden çıkarılmıştır. Tüm bu nedenlerle, başvuruçunun bir daha kamu görevinde çalışamayacak şekilde kamu görevinden çıkarılması işlemi konusunda mahkemeye erişim hakkının engellemesinin, OHAL'e neden olan darbe girişimini engellemekle herhangi bir ilgisi olmayıp bu tedbir tamamen ölçüsüz olduğu için iç hukuk (AY m. 15 ve 121) ve AİHS'nin 15. maddesini de ihlal etmiştir.

41- Bu konuda belirtilmesi gereken son bir husus da şudur: Danıştay 5. Dairesinin 4 Ekim 2016 tarihinde verdiği kararlarla, 669 ve 672 sayılı OHAL KHK'larına karşı açılan davaları, görev yönünden inceleme yetkisinin bulunmadığını belirterek, sanki idare mahkemelerinin bir OHAL KHK'sını iptal yetkisi varmış gibi, dosyaları yetkili idare mahkemelerine göndermiştir. Aşağıdaki insan hakları ihlalleri ve bu hakların her birinin AİHS'nin 6. Maddesi anlamında birer sivil hak olduğu dikkate alındığında, ihlale konu OHAL KHK'sı iptal edilip tüm sonuçlarıyla ortadan kaldırılmadıkça ve KHK'nın neden olduğu hak ihlalleri tazmin edilmedikçe söz konusu hak ihlalleri giderilemez. Bir an için idare mahkemeleri başvuruçunun görevine geri dönmesine karar verecek olsa dahi, bu durum aşağıda ihlali açıklanan (AİHS m. 6 anlamındaki) sivil hakların giderilmesi sonucunu doğurmaz; çünkü aşağıdaki hakların ihlaline neden olan doğrudan OHAL KHK'sıdır. İdare mahkemesinin veya idari yargının da bu türden bir KHK'yı iptal yetkisi yoktur. Söz konusu KHK iptal edilmedikçe de AİHS'nin 6. Maddesi anlamındaki sivil bir hakkın kapsamına giren uyuşmazlık esastan incelenmiş olmaz. Bu nedenle de mahkemeye erişim hakkı ihlal edilmiştir.

42- Daha açık ifade edilecek olursa, masumiyet karinesi, yargılanmadan suçlu ilan edilmenin yol açtığı tüm adil yargılanma hakkı güvenceleri, kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesi ve şeref ve itibara saygı hakkı gibi AİHS'nin 6. maddesi anlamında sivil ve sanık haklarına (*criminal and civil limbs*) ilişkin olan uyuşmazlıklar ancak adil bir yargılama sonucu karara bağlanmalıdır. Somut olayda, özellikle belirtilen haklara yönelik ihlaller doğrudan KHK

⁵ "*Memurlar ve diğer kamu görevlilerine... savunma hakkı tanınmadıkça disiplin cezası verilemez. Disiplin kararları yargı denetimi dışında bırakılamaz.*" (AY m. 129/2,3).

hükümleriyle ortaya çıkmıştır. Bu nedenle yapılacak yargılama sonunda bahse konu KHK hükümleri iptal edilmek ve ortaya çıkan ihlaller tazmin edilmek zorundadır. Bu tazminin kapsamına, başvurusunun bir terör örgütü üyesi olmadığı yönündeki kararın Resmi Gazetede yayınlanıp herkese duyurulması da girmektedir. Dolayısıyla açılacak dava, KHK'nın iptalini de sağlayacak bir yargı organı önünde açılmalıdır ki, söz konusu sivil haklara dair uyuşmazlığın esasını inceleyebilmiş olsun. Yukarıda belirtildiği gibi, bir OHAL KHK'sını Türkiye'de iptal edecek hiçbir yargı organı yoktur. Söz konusu sivil haklara dair uyuşmazlığın esasını inceleyecek herhangi bir yargı organı bulunmadığından, bahse konu haklara dair uyuşmazlıklar açısından mahkemeye erişim hakkı ihlal edilmiştir.

43- Unutulmamalıdır ki, Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu BM Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nde öngörülen hakları koruma organı olan BM İnsan Hakları Komitesi'nin de kabul ettiği gibi, adalete erişim hakkı, OHAL ve benzeri durumlarda dahi askıya alınamayacak türden temel bir haktır. Venedik Komisyonu da AİHS'nin 15/1 maddesi uyarınca mahkeme erişim hakkının da örtülü olarak askıya alınamayacak haklar arasında değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir (Bkz. *Venice Commission, Turkey - Opinion on emergency decree laws Nos. 667-676 adopted following the failed coup of 15 July 2016, Opinion No. 865/2016*" (CDL-AD(2016)037, para. 214).⁶

bb- Mahkeme erişim hakkından yararlanmada ayrımcılık yasağı ihlal edilmiştir (AİHS m. 6/1 ile 14 birlikte ihlal edilmiştir)

44- Bilindiği gibi, aynı OHAL döneminde bazı kamu görevlileri, isimleri doğrudan bir OHAL KHK'sının ekinde yer alan listede yayınlanarak kamu görevinden çıkarılırken, diğer bir kısım kamu görevlileri 667 sayılı OHAL KHK'sının 3. ve 4. maddeleri uyarınca kamu görevlisinin çalıştığı idari organın yetkili birimlerince kamu görevinden çıkarılmıştır. Örneğin binlerce hâkim ve savcı HSYK'nın aldığı kararlar sonucu kamu görevinden çıkarıldığı gibi, yüzlerce Silahlı Kuvvetler mensubu da, ilgili Kuvvet Komutanının teklifi, Genelkurmay Başkanının inhası ve Milli Savunma Bakanının onayı ile kamu görevinden çıkarılmıştır. Bu şekilde kamu görevinden çıkarılanların, söz konusu idari karara karşı idare aleyhine dava açma hakkı varken, yukarıda belirtildiği gibi, OHAL KHK'sına ek listede isimleri yazılarak kamu görevinden çıkarılanların (yasa niteliğindeki bir işlem ile kamu görevinden çıkarıldıkları için) bu türden bir iptal davası açma hakları yoktur. Aynı OHAL döneminde, hiçbir objektif ve makul gerekçe göstermeden, kamu görevlileri arasında mahkemeye erişme hakkından yararlanmada ayrımcılık yapılması AİHS'nin 6/1 ile 14. maddelerini birlikte ihlal edilmiştir (Bu konuda bkz. *Venice Commission, Turkey - Opinion on emergency decree laws Nos. 667-676 adopted following the failed coup of 15 July 2016, Opinion No. 865/2016*" (CDL-AD(2016)037, para. 211).

cc- Masumiyet karanesi ihlal edilmiştir (AİHS m. 6/2)

45- 675 sayılı KHK'nın 1. maddesinde, "**Terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan** (eklerde yer alan listelerde ismi geçen kamu görevlileri) **başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın çıkarılmıştır.**" düzenlemesine yer verilmiştir. Bahse konu KHK'nın ekindeki listelerde başvurusunun da ismine yer verilerek, iddia olunan bir terör örgütüne mensup olduğu yasa niteliğindeki bir işlemde kayıt altına alınarak kamu görevinden çıkarılmıştır. Herhangi bir yargılama yapılmadan, hiçbir mahkeme kararı olmadan, başvurusunun bir terör örgütüne üye olduğu, hiçbir şüpheye yer

⁶ Benzer yöndeki bir görüş Amerikalılararası İnsan Hakları Mahkemesi tarafından da kabul edilmiştir (IACHR, Report no. 48/00, Case 11.116, *Walter Humberto Vásquez Vejarano v. Peru*, April 13, 2000, § 48).

vermeyecek şekilde bir KHK'da gösterilmiştir. Bağımsız ve tarafsız bir mahkemece verilmiş bir karar olmadan, bir kanun (hükmündeki KHK) ile iddia olunan bir terör örgütünün üyesi olarak gösterilmiş ve böylece masumiyet karinesinden yararlanma hakkı açıkça ihlal edilmiştir.

46- Hatırlatmak gerekir ki, Anayasanın 15. maddesine göre OHAL durumunda dahi masumiyet karinesinden yararlanma hakkı askıya alınamaz; yasal düzenleme ve KHK'larla ya da Bakanlar Kurulu kararı veya MGK kararlarıyla kişiler ya da kişi grupları suçlu ilan edilemeyeceği gibi mahkûm da edilemez. Bu durum açık bir fonksiyon gaspına yol açar. Anayasaya göre, “Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz.” (AY m. 6/3). Masumiyet karinesinin gerekleri dikkate alındığında (*Suçluluğu hükmen (yargı kararı ile) sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz.* AY m. 38/4), kişileri suçlu gösterme veya mahkûm etme, bir yargısal işlemdir. Anayasaya göre, “Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır.” (AY m. 9); Bakanlar Kurulu (yürütme), yasama organı veya başka bir organ tarafından değil. Kişi ya da kişi grupları MGK ve Bakanlar Kurulu kararlarıyla suçlu ilan edilemeyeceği gibi mahkûm olmuş gibi de gösterilemez.

dd- Adil yargılanma hakkının kişiye karşı yöneltilmiş suçlama boyutu açısından ilgili tüm ilkeleri ihlal edilmiştir (AİHS m. 6/1, 6/3a,b,c,d,e)

47- 675 sayılı KHK'nın 1. maddesinde, “**Terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan** (eklerde yer alan listelerde ismi geçen kamu görevlileri) **başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın çıkarılmıştır.**” düzenlemesine yer vererek, ekli listede ismi kamu görevinden çıkarılanlar arasında bulunan başvuru, yargılanmadan, iddia edilen bir terör örgütünün mensubu gösterilmiştir; ceza kanunu anlamında kendisine bir suçlama atfedilmiş (terör örgütü üyeliği) ve aynı zamanda bu suçtan mahkûm olmuş gibi kesin ifadeler kullanılarak, *bir daha ömrü boyunca çalışması imkânsız olacak şekilde kamu görevinden çıkarılmıştır.* Diğer bir ifade ile, başvuru, bir kanun (hükmünde KHK) ile, suçlanmış, mahkum edilmiş ve bu mahkumiyetin karşılığı olarak da kendisine, sonuçları son derece ağır bir yaptırım uygulanmış, cezalandırılmıştır.

48- AİHM'ye göre, Sözleşmenin 6. maddesi anlamında “kişiye karşı yöneltilmiş suçlama” kavramı özerk yorumlanır; AİHM bu açıdan devletlerin iç hukukundaki nitelemelerle bağlı değildir. Suçlamanın niteliği, cezanın ya da yaptırımın niteliği ve ağırlığı bu açıdan AİHM'nin dikkate aldığı ölçütler olup AİHM bu ölçütlerden her birini tek tek dikkate alarak, somut olayda ceza hukuku anlamında “kişiye karşı yöneltilmiş bir suçlama” bulunup bulunmadığını kararlaştırır (*Engel ve diğerleri / Hollanda*). Eğer bir suçlama iç hukukta zaten ceza hukuku anlamında suç olarak nitelendirilmiş ise, bu durumda Sözleşmenin 6. maddesinin ceza hukuku ilkeleri somut olaya doğrudan uygulanır.

49- Somut olayda başvurucuya yöneltilen suçlama “terör örgütüne üyeliktir (mensubiyet)”; KHK ekinde kimlerin üye, kimlerin iltisak veya irtibatı olduğu ayrı ayrı yazılmadığı için, ekli listelerde yer alan tüm kamu görevlileri terör örgütüne üyelikle de suçlanmış olacakları gibi, her biri ayrı ayrı iltisak veya irtibatla da suçlanabilir. Ancak KHK metnini okuyan her birey, ekinde yer alan listelerde ismi geçenlerin iddia olunan terör örgütüne üye olduklarını da anlayacağı için suçlamanın terör örgütüne üyelik olduğu açıktır. Türk Ceza Kanunu ile Terörle Mücadele Kanunu (Türk Ulusal Hukuku) terör örgütüne üyeliği ceza hukuku anlamında bir suç olarak nitelendirmiştir (TCK m. 314, TMK m. 1 ve devamı hükümlerine bakınız). Terör örgütü üyeliği iç hukukta şüpheye yer vermeyecek şekilde ceza hukuku anlamında suç olarak nitelendirildiğine ve başvurucuya da bu suçlama isnat edildiğine göre, somut olayda sadece bu nedenle de AİHS'nin 6. maddesinin kapsamına giren “kişiye karşı yöneltilmiş bir suçlama” vardır.

50- Ayrıca, suçlamanın niteliği bir yana, cezanın niteliği ile ağırlığı dikkate alındığında da somut olayda AİHS'nin 6. maddesi anlamında kişiye karşı yöneltilmiş bir suçlama bulunmaktadır. Başvurucu herhangi bir hapis cezasına çarptırılmamış olmasına karşın, kendisi bir daha kamu görevinde hayatı boyunca çalışamayacak şekilde kamu görevinden çıkarılmakta ve terör örgütü üyesi olarak damgalanmaktadır. Kamu görevinde çalışmaması bir yana, bir kanun (hükmünde KHK) ile ismi açıkça tüm dünyaya terör örgütü üyesi olarak duyurularak, terörist gibi yaşamaya mahkûm edilmekte, damgalanmakta ve özel sektörde dahi iş bulması neredeyse imkânsızlaşmaktadır. Bu durum kişinin sivil olarak ölümüne (sivil ölüm) yol açacak ağırlıkta bir cezalandırmaya neden olup yaptırımın ağırlığı ve niteliği dikkate alındığında da somut olayda Sözleşmenin 6. maddesi anlamında kişiye karşı yöneltilmiş bir suçlama vardır. Tüm bu nedenlerle Sözleşmenin 6. maddesinin cezai yaptırımlara ilişkin tüm ilkeleri ve garantileri de somut olayda uygulanır (Bkz. *Venice Commission, Turkey - Opinion on emergency decree laws Nos. 667-676 adopted following the failed coup of 15 July 2016, Opinion No. 865/2016* (CDL-AD(2016)037, para. 213).

51- Oysa başvuruya konu olayda hiçbir yargılama yapılmadan, başvuru bir kanun (hükmünde KHK) ile suçlu ve mahkûm olarak gösterilmiş ve son derece ağır bir cezaya çarptırılmıştır. Hiçbir yargılama yapılmadan, AİHS'nin 6/3 maddesindeki en asgari sanık haklarından hiçbiri kendisine tanınmadan yasa niteliğindeki bir KHK ile başvuru kişiyi mahkûm etmek, AİHS'nin 6/1, 6/2 ve 6/3 hükmündeki tüm güvenceleri ihlal eder; açık bir *denial of justice* oluşturur. Sonuç olarak, başvuru kişinin ömrü boyunca bir daha kamu görevinde çalışamayacak şekilde kamu görevinden kanun (hükmünde KHK) ile çıkarılması, aynı KHK ile terör örgütü üyesi ilan edilmesi, hiçbir yargılama yapılmadan terör örgütü üyesi olarak mahkûm edilmesi ve belirtilen cezaya (her türlü yargı yolu kapalı olduğu için) kesin olarak çarptırılması, AİHS'nin 6. maddesindeki ilgili tüm güvenceleri açıkça ihlal eder. Bu nedenle somut olayda mahkemeye erişim hakkı (Yukarıda 6. maddenin sivil boyutu açısından belirtilenler ceza boyutu açısından da geçerlidir.), kanunla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız mahkeme önünde yargılanma hakkı, kamuya açık duruşma hakkı, gerekçeli karar hakkı, aleni karar hakkı, çekişmeli yargılama ve silahların eşitliği ilkeleri, suçlamaları en kısa sürede öğrenme hakkı, suçlamaların kamuya açık bir duruşmada yüzüne karşı açıklanmasını isteme hakkı, savunmasını hazırlaması için her türlü kolaylığa sahip olma hakkı, kendi belirleyeceği bir avukat yardımıyla yararlanma hakkı ile aleyhe beyanda bulunan tanıkları kamuya açık duruşmada dinleme, sorguya çekme ve lehe olan tanıkları aynı koşullarda dinletme hakkı gibi tüm hak ve ilkeler bir bütün olarak ihlal edilmiştir. Demokratik bir rejimin olmazsa olmazlarından olan bağımsız ve tarafsız bir mahkeme önünde adil bir yargılanma hakkını ortadan kaldıran uygulama, OHAL durumunun kesinlikle gerektirdiği türden bir tedbir olmayıp bu nedenle Sözleşmenin 15. maddesi de ihlal edilmiştir.

2- ÖZEL HAYATA VE AİLE HAYATINA SAYGI HAKKI İHLALİ (AİHS m. 8)

52- Özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı AİHS'nin 8. maddesinde koruma altına alınmıştır. Bu hakka yönelik bir müdahale varsa, bu müdahale kanunla öngörülmüş olmalı, AİHS'nin 8/2 maddesinde sınırlı olarak belirtilen meşru amaçlardan en az birini gerçekleştirme amacı gütmeli ve müdahale demokratik toplumda çok temel bir sosyal ihtiyaca cevap vermeli, ölçülü olmalıdır. Bu kurallara aykırı bir uygulama AİHS'nin 8. maddesini ihlal eder.

53- Somut olayda yaşananlardan anlaşıldığına göre, 15 Temmuz 2016 tarihli darbe girişimi bahane edilerek daha önceden yapıldığı çok net olan fişlemelere dayalı olarak on binlerce kamu görevlisi kamu görevinden çıkarılmıştır. Anayasa ile yasaklanmış ve suç oluşturan fişlemelere dayalı olarak önceden listeler hazırlandığı, on binlerce kamu görevlisinin fişlendiği birçok yürütme organı mensubu tarafından da açıkça ifade edilmiştir (Başvuru formu, s. 7, para. 12). Başvurucunun da, özel hayatı ve aile hayatına ilişkin bilgilere dayalı olarak fişlendiği ve

Anayasa Mahkemesinin 2 üyesine ilişkin kararında dayandığı “sosyal çevre bilgisi” adını verdiği fişlemelere dayalı olarak bir OHAL KHK’sı ile kamu görevinden ebediyen çıkarıldığı açıktır. Aksi halde, darbe girişimi ile hiçbir ilgisi olmayan ve açığa vurulmuş hiçbir eylemi bulunmayan 100 000’den fazla kamu görevlisi kısa sürede nasıl tespit edilip açığa alınır ve/veya kamu görevinden çıkarılır?

54- Hiçbir yargısal güvence sunulmadan, avukat yardımından yararlanmadan, suçlamaları öğrenip bu konuda karar alıcıları etkileyecek şekilde karşı görüşlerini hazırlayıp sunamadan, hakkındaki iddialar ve tüm deliller kendisine bildirilmeden ve bu deliller konusunda karşı görüşlerini hazırlayıp karar alıcı organa sunamadan, suçlamalar hususunda lehine olan delilleri ortaya koyamadan, gerektiğinde tanık dinletebilme hakkı sağlanmadan kamu görevinden ebediyen çıkarılma olsa olsa sadece daha önce yapılan fişlemelere dayalı olarak yapılmış olmalıdır. Silahların eşitliği ve çekişmeli yargılama ilkelerinin gereklerine uyulmadan, kanun (hükmündeki bir KHK) ile kişinin terör örgütü üyesi olduğu ilan edilip ömür boyu kamu görevinden çıkarılmasının hiçbir delili KHK’da ortaya konmadığına göre, tüm bu listelerin hazırlanması olsa olsa suç oluşturan fişlemeler ile mümkün olmuştur. Üç Başbakan yardımcısı ile diğer yürütme organı mensuplarının beyanları (Başvuru formu, s. 7, para. 12) da bu durumu açıkça kanıtlamaktadır.

55- Bir kişinin dış dünya (çevresi) ve diğer insanlarla (kendi benzerleriyle) iletişime geçme ve ilişki kurup sosyal çevresini istediği gibi belirlemesi (sosyal çevre bilgisi) ve bu çerçevede kişiliğini geliştirmesi, özel hayata saygı hakkının kapsamında ve korunması altındadır (*Burghartz / İsviçre*, App. No. 16213/90). Yasa dışı şekilde oluşturulduğu açık olan ve tamamına yakını özel hayata ve aile hayatı ile sosyal çevre bilgisine ilişkin fişlemelere dayalı kamu görevinden sürekli çıkarma işlemi özel hayata ve aile hayatına saygı hakkına açık müdahale oluşturur. Diğer bir ifade ile iddia edilen terör örgütü ile bağımlı gösteren somut hiçbir delil ortaya konmadan, doğru olup olmadıkları bilinmeyen, sosyal çevre bilgisine, özel hayata, iletişime (telefon, e-mail, vb.) ve aile fertlerine dair bilgilerden oluştuğu anlaşılan fişlemelere dayalı olarak bir kamu görevlisinin mesleğinden KHK hükmü ile çıkarılması açıkça özel hayata ve aile hayatına saygı hakkına müdahale oluşturur (ilk müdahale).

56- Ayrıca, başvuru bir kamu görevlisi olarak sadece adil bir yargılanma sonucu mesleğinden çıkarılabilir. Kamu görevlileri kural olarak zorunlu emeklilik yaşına kadar, kendileri istemedikçe mesleklerinden çıkarılamazlar. Bir kişinin herhangi bir mesleği seçmesi ve mesleki ilişkileri çerçevesinde arkadaşlarını ve çevresini belirlemesi, arkadaşlıklar kurup kişiliğini geliştirmesi, bir meslekte çalışıp kazanç elde etmesi ve bu kazançla ailesinin temel ihtiyaçlarını karşılaması özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının kapsamındadır. Kısaca bireylerin mesleki ve profesyonel hayatı da özel hayata saygı hakkının kapsamı ve korunması altındadır (*Sidabras and Dziantas / Litvanya*, App. No. 55/480/00). Dolayısıyla bir devlet memurunun kanunlarda önceden öngörülmüş disiplin kuralları dışında, hiçbir savunma hakkı tanımadan, masumiyet karinesini ihlal eder şekilde suçlanıp kamu görevinde bir daha çalışamayacak şekilde çıkarılması, kendisinin mesleki ve profesyonel hayatına açık şekilde illegal bir müdahale oluşturur. Anayasanın 70. ve 129. maddelerine aykırı olarak aldığı tüm diploma ve sertifikaların geçersiz olmasına yol açacak şekilde bir kamu görevlisinin mesleki ve profesyonel hayatının bitirilmesi, niteliklerine aykırı işlerde çalışmaya zorlanması, açık şekilde özel hayata saygı hakkına müdahale oluşturur. Devlet, bir vali, kaymakam, hâkim, savcı, öğretim üyesi, öğretmen, bilgisayar mühendisi, elektrik elektronik mühendisi veya emniyet müdürü ya da darbeye hiçbir şekilde karışmamış bir general ya da subay, astsubayı, hayatının kalan kısmını hayvan besiciliği yapmakla geçirmeye mecbur edemez. Devlet, kişileri, yıllarca çalışarak elde ettikleri diploma ve mesleki tecrübeleriyle tamamen uyumsuz işlerde çalışmaya zorlayamaz. Bir vali yardımcısını pazarda sebze satıcılığı yaparak hayatının kalan kısmını tamamlamaya mahkûm edemez. Kısaca,

bir kişinin asgari 15 yıllık eğitim ve yıllarca çalışması ve birikimiyle elde ettiği mesleki ve profesyonel hayatını tamamen sonlandıracak şekilde kamu görevinden çıkarılması mesleki ve profesyonel hayata müdahale oluşturur. Bir kişinin mesleğini, bir daha aynı veya benzer (emniyet ve ordu mensuplarının özel güvenlik şirketlerinde dahi çalışmaması gibi) bir meslekte çalışmayacak şekilde sonlandırma, gelir elde edip ailesinin giderlerini insan onuruna yakışır şekilde karşılamayı imkânsız kılacağı gibi, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkına da müdahale oluşturur (ikinci müdahale).

57- Diğer taraftan, hiçbir somut delil olmadan, hiçbir yargılama yapılmadan, bir kamu görevlisinin isminin KHK'da, RG'de ve internette yayımlanarak, KHK hükmü ile bir terör örgütünün üyesi ilan edilmesi, kendisinin damgalanarak, diğer insanlar tarafından terörist olarak damgalanmasına ve böylece kendi benzerleriyle hayatının sonuna kadar bir daha olağan ilişki ve arkadaşlık kuramamasına yol açar. Bu nedendir ki, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri, on binlerce kişinin isminin Resmi Gazetede yayınlanarak görevlerine son verilmesini korkunç bulmuştur. Dış dünya kendisine en hafif ifade ile sürekli olarak şüphe ile yaklaşır. Kendisine devlet tarafından terörist damgası yapıştirılan bir bireyin özel sektörde de iş bulması neredeyse imkânsızdır. KHK ekinde teröristler listesinde ismi yayınlanan ve kamuda çalışması sürekli olarak yasaklanan bir kamu görevlisinin özel sektörde de iş bulması imkânsızlaşacağı için hayatını devam ettirecek, ailesinin ve kendisinin geçimini sağlayacak bir işte çalışıp gelir elde etmesi ve asgari insan onuruna yakışır standartlarda yaşamını sürdürmesi de imkânsızlaşır. Bu durum da özel hayata ve aile hayatına saygı hakkına müdahale oluşturur (üçüncü müdahale).

58- Hiçbir yargılama yapılmadan, KHK'da ismi yayımlanarak, KHK hükmü ile bir terör örgütünün üyesi ilan edilmesi ve damgalanması başvurunun ayrıca şeref ve itibarına (reputation) saygı hakkına da müdahale oluşturur (dördüncü müdahale). Bir kişiyi ceza hukuku anlamında bir suçu işlemiş olmakla suçlamak, tek başına bireyin kişilik haklarına saldırı oluşturur. Şeref ve itibara saygı hakkı da özel hayata saygı hakkının kapsamında olup (*Chauvy ve diğerleri / Fransa*, App. No. 64915/01), kişinin RG'de terör örgütü üyesi olmakla suçlanması özel hayatına saygı hakkına açık müdahale oluşturur.

59- Tüm bu müdahaleler kanunla öngörülmüş olmak, meşru bir amaç gütmek, temel bir sosyal ihtiyaca cevap vermek, orantılı olmak kaydıyla özel hayata ve aile hayatında saygı hakkını ihlal etmez; aksi durumda somut olayda belirtilen hak ihlal edilmiş olur.

60- Öncelikle söz konusu müdahalelerin kaynağı olan OHAL KHK'sı, Anayasanın 15. maddesi yasaklamış olmasına rağmen, masumiyet karinesini açıkça ihlal eder şekilde kabul edilmiştir. İlk olarak Anayasanın 15. maddesine aykırı olarak kararlaştırıldığı için iç hukukta yasal dayanaktan yoksundur (1. Yoksunluk). Ayrıca, OHAL KHK'ları Resmi Gazetede yayınlandıkları gün TBMM'nin onayına sunulur ve en geç 30 gün içerisinde görüşülüp karara bağlanır (TBMM İçtüzüğü m. 128). Somut olayda başvurunun kamu görevinden sürekli olarak çıkarılmasına dayanak KHK 30 günlük süre içerisinde Parlamento tarafından görüşülüp karara bağlanmadığı için hukuken geçerliliğini kaybetmiştir. Dolayısıyla müdahaleye dayanak oluşturan geçerli bir hukuki dayanak kalmadığı için de özel hayata ve aile hayatına müdahale oluşturan yukarıdaki uygulamalar kanuni dayanaktan yoksundur (2. Yoksunluk). Bilindiği gibi yasalar (ve dolayısıyla yasa niteliğindeki KHK'lar) özel şekil şartlarına tabi hukuk kuralları olup bu şartlardan birinin yokluğu, yasanın geçerliliğini etkiler. Örneğin Parlamentonun kabul ettiği bir yasanın Resmi Gazetede yayımlanmaması, o yasanın yürürlüğe girmesini ve bağlayıcı pozitif hukuk kuralı olarak etki doğurmasını engeller. Şekil şartlarından herhangi birinin yokluğu, yasanın yokluğuna yol açar ve hukuken geçerli bir hukuk kaynağı olmaktan çıkarır. Geçmişteki aksi uygulamalar bu kuralı değiştirmez.

61- Ayrıca, Anayasaya göre, OHAL KHK'ları ile sadece OHAL'in gerektirdiği ölçüde (AY m. 15), OHAL'in neden olduğu konularla ve OHAL süresiyle sınırlı tedbirler alınabilir (AY m. 121). AİHS'nin 15. maddesi de, sadece OHAL durumunun kesinlikle gerektirdiği türden tedbirler alınabileceğini emretmektedir. Kamu görevinden sürekli olarak çıkarılma tedbiri, OHAL'in sona ermesi ile sona ermeyecek türden, kalıcı nitelikli bir tedbir olup bu konu OHAL KHK'sı ile düzenlenemez (AY m. 15 ve 121). Darbe girişimiyle hiçbir ilgisi bulunmayan bir kamu görevlisini, hiçbir savunma hakkı tanımadan kamu görevinden çıkarmanın OHAL'e neden olan şiddet olaylarının bastırılmasıyla da hiçbir ilgisi bulunmadığı için, konu yönünden de bu konu OHAL KHK'sı ile kararlaştırılmaz. Ayrıca bir kamu görevlisinin, normal yargısal güvenceler sunulmadan, bir OHAL KHK'sı ile kamu görevinden sürekli olarak çıkarılması, AİHS'nin 15. Maddesi anlamında OHAL'in kesinlikle gerektirdiği türden bir tedbir olmadığı için de bu konu OHAL KHK'sı ile kararlaştırılmaz. On binlerce kişi ile birlikte başvurusunun bir OHAL KHK'sı ile kamu görevinden sürekli olarak çıkarılması Anayasanın 15 ve 121. maddelerine ve Türk Ulusal Hukukunda doğrudan uygulanma etkisi bulunan AİHS'nin 15. maddesine aykırı olup, bu nedenle de yukarıdaki müdahaleler yasal dayanaktan yoksundur (3. Yoksunluk).

62- Son olarak Türk Hukukunda fişleme Anayasa ile yasaklanmış ve Türk Ceza Kanunu anlamında suç olan bir eylemdir. Buna rağmen başvuru ve diğer kamu görevlileri yıllar içinde fişlenerek, suç oluşturan bir eylem sonucu kamu görevinden çıkarılmışlardır. Sayıları 100 000'leri aşan kişiyi fişlemek tek başına yapılamayacağına göre, bu suç olsa olsa organize şekilde işlenmiştir. Suç oluşturan bir faaliyetin özel hayata saygı hakkına yönelik müdahaleye hukuki dayanak oluşturması imkânsız olduğu için de müdahale kanuni dayanaktan yoksundur (4. Yoksunluk). Somut olaydaki özel hayata ve aile hayatına yönelik müdahaleler, tüm bu dört ayrı yasal dayanaktan yoksunluk nedeniyle, tek başına AİHS'nin 8. maddesini ihlal etmiştir.

63- Ayrıca, savunma hakkı ve asgari yargısal güvenceler sunulmadan kamu görevinden dönüşü olmayacak şekilde çıkarma, OHAL'in neden olduğu şiddet olaylarının bastırılması ile hiçbir ilgisi bulunmayıp hiçbir meşru amaç gütmeyeceği gibi, kamu düzenini yeniden tesis etme ile de ilgisi yoktur. Hiçbir temel sosyal ihtiyaca cevap vermediği gibi, güdülen amaçla da tamamen orantısızdır. OHAL KHK'ları ile OHAL'in gerektirdiği ölçüde (AY m. 15) ve sadece OHAL'in gerektirdiği **konularla sınırlı** tedbirler alınabilir (AY m. 121). Buna rağmen, bir kamu görevlisinin mesleğinden çıkarılıp bu işlemi bağımsız ve tarafsız bir mahkeme önünde hukuki denetimden dahi geçirememesi hukukun üstünlüğü ilkesiyle taban tabana zıt olup bahse konu müdahaleyi tamamen yasa dışı kılar. Kısaca, başvuru eğer bir terör örgütünün üyesi ve bu hususta yeterli kanıt bulunmakta idiyse, olağan kanuni süreç işletilip mesleğinden çıkarılabilir, bu hususta ortaya çıkan uyuşmazlık bir mahkeme tarafından karara bağlanabilirdi ve buna hiç kimse itiraz da etmezdi. Hatta bu süreçte açığa da alınabilirdi. Başvuru formunun olaylar kısmında belirtildiği gibi, bu durumun tam tersi söz konusu olmuştur. Sayın Cumhurbaşkanı darbe girişiminden hemen sonra, "*Kimlerin FETÖ üyesi olduğunu biliyorduk; kanunlar bize engel oluyordu*" demiştir. Başvuru bir terör örgütü üyesi olsa ve bu hususta kanıt bulunsaydı, kamu görevinden çıkarılması için hiçbir kanun bu duruma engel olmazdı. Terör örgütü üyesi olmak hem ceza kanunu anlamında hem de disiplin hukuku açısından suç olup bu türden bir suçu işleyenlerin kamu görevinden çıkarılmasından daha kolay bir idari işlem zor tesis edilir. Bu duruma hiçbir kanun hükmü de engel değildir. Esasında Sayın Cumhurbaşkanının açıklaması, başvuru dâhil kamu görevinden çıkarılan on binlerce insanın hukuka aykırı hiçbir eylemlerinin bulunmadığının açık kanıtıdır.

64- Somut olaydaki uyuşmazlık kamu görevinden çıkarılma hususuyla ilgili değildir. Başvuruya konu uyuşmazlık, hiçbir savunma hakkı tanımadan, mahkemeye erişme hakkı

engellenerek, masumiyet karinesi ihlal edilerek ve bir daha kamu görevinde çalışamayacak şekilde kamu görevinden çıkarılmaya ilişkindir. Somut delillere dayalı disiplin suçu işlemişse, başvuru tabii ki kamu görevinden çıkarılabilir; buna hiç kimsenin de itirazı olmaz. Ancak sorun bu değildir. Sorun her türlü hakları yok edilerek, sivil ölüm oluşturur şekilde, gerekçesi bilinmediği için idarenin keyfi olarak aldığı anlaşılan bir kararla kamu görevinden çıkarmadır. Kısaca, somut olayda meşru hiçbir amaç da güdülmemiştir.

65- Başvurucunun, savunma hakları tanınarak, adil bir yargılama sonucu kamu görevinden çıkarılması, diğer bir ifade ile pozitif hukuk kurallarına uygun olarak olağan disiplin sürecinin işletilmesi, OHAL ilanına neden olan darbe girişiminin bastırılmasını da hiçbir şekilde engellemez. Başvurucunun mesleğinden hiçbir mahkemeye başvuramayacak şekilde çıkarılmasına ilişkin olan ve özel hayatı ve aile hayatına açık müdahale oluşturan tedbir, OHAL durumunun kesinlikle gerektirdiği türden bir tedbir olmayıp ölçüsüzdür. Kaldı ki, kamu görevine bir OHAL KHK'sı ile son verilse dahi bu tedbirin (cezanın) süresiz olması ve bahse konu cezanın ömür boyu sürecek olması, kamu görevine bir daha dönememesi, tedbirin orantısızlığını açıkça göstermektedir. Sivil ölüm oluşturacak nitelikte alınan söz konusu tedbir ya da ceza tamamen ölçüsüz olup başvuru kişinin özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ihlal edilmiştir.

66- Kısaca, masumiyet karinesini ihlal eden, TBMM onayına sunulmamış, OHAL KHK'sı niteliğinde (konu ve süre yönünden sınırlı) olmayan, Anayasanın 15 ve 121. maddelerine aykırı bir KHK ile bu müdahale gerçekleştiği için kanuni dayanaktan yoksun olan, hiçbir meşru amaç gütmeyen ve tamamen ölçüsüz olan müdahaleler AİHS'nin 8. maddesini ihlal etmiştir.

67- Son olarak başvuru kişi gibi KHK ile meslekten ihraç edilenlere dair sosyal güvenlik kurumu verilerinde, işe son verme nedeni olarak "*OHAL/KHK*" kaydı düşülmekte ve bu kişiler ayrıca fişlenmekte ve damgalanmaktadır. İş aramak istediklerinde başvuru yapılan her işveren veya kurum bu durumu dikkate alarak başvurucuya iş vermeyecek ve adeta sosyal açıdan başvuru kişi sivil bir ölümle karşı karşıya kalacaktır. Bu fişleme ve damgalama sadece kendisiyle sınırlı kalmayacak, çocuklarının geleceğini de etkileyecek, böylece sadece başvuru kişi değil, aynı zamanda aile fertleri de etkilenmiş olacaktır. Sivil bir ölüme yol açacak olan bu fişleme ve damgalamanın da özel hayata ve aile hayatına saygı hakkına müdahale oluşturduğunda kuşku yoktur. Bu müdahalenin de yukarıda açıklanan nedenlerle kanuni hiçbir dayanağı bulunmadığı gibi (675 s. KHK, AY m. 15 ve 121, AİHS m. 15), hiçbir meşru amaç gütmeyen ve yol açtığı sonuçlar itibarıyla de ölçüsüzdür. Bu nedenle de başvuru kişinin özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ihlal edilmiştir.

3- MASUMİYET KARİNESİ VE ÖZEL HAYATA SAYGI HAKKINDAN YARARLANMADA AYRIMCILIK YASAĞININ İHLALİ (AİHS m. 6/2, 8 ve 14)

68- Başvuru kişi bir KHK hükmü ile mahkeme kararı olmadan, ismine açıkça yer verilerek suçlu ilan edilmiş, bu karar Resmi Gazetede ve internet sitelerinde hemen yayınlanmış, dünyaya duyurulmuş, Avrupa Konseyine sunulan KHK eklerinde bildirilmiş, böylece damgalanmış, masumiyet karinesi, şeref ve itibarı ve lekelenmeme hakkı ihlal edilmiştir. Sayın Cumhurbaşkanının yukarıdaki beyanı dikkate alındığında, değil suç işlemek, hukuka aykırı herhangi bir eylem ya da davranışı dahi olmadan, mahkeme kararı ve en küçük suç şüphesi olmaksızın terör örgütü üyesi ilan edilerek, diğer bireylerle arasında devlet tarafından açık bir ayrımcılığa tabi tutulmuştur. Diğer bireylerin suçlu ilan edilebilmesi için yargı kararı gerekirken, başvuru kişi yasama işlevi niteliğindeki yürütme organı kararı (OHAL KHK'sı) ile suçlu ilan edilmiş ve böylece masumiyet karinesinden yararlanmada başvuru kişi ile diğer bireyler arasında açık bir ayrımcılık yapılmıştır.

69- Hiçbir şiddet olayına karışmamasına ve hakkında verilmiş hiçbir yargı kararı olmamasına rağmen, yürütme organı tarafından terör örgütü üyesi ilan edilerek mesleğine ebediyen son verilmesi, başvurunun mesleki ve profesyonel hayatı ile şeref ve itibarına saygı (özel hayata saygı) hakkına da saldırı oluşturmuştur. Diğer insanlar açısından bağımsız ve tarafsız yargı kararı ile tüm bu haklara müdahale edilirken veya bu türden müdahaleler yargı denetimine tabi iken, başvurunun belirtilen haklarına bir OHAL KHK'sı ile (ana)yasa dışı şekilde, yargı denetimi olmadan müdahale edilerek, özel hayata saygı hakkı açısından diğer bireylerle arasında bu açılardan da ayrımcılık yapılmıştır. Hiç kimse yargı kararı olmadan suçlanamazken, başvuru hiçbir yargı kararı olmadan terör örgütü üyesi olmakla mahkûm edilmiş gibi gösterilmiş ve böylece mesleki faaliyetlerine, şeref ve itibarına, kısaca özel hayata saygı hakkına müdahale edilerek, başvuru ile diğer bireyler arasında bu haklardan yararlanmada da açık bir ayrımcılık yapılmıştır.

70- Belirtilen nedenlerle, AİHS'nin 6/2 ile 8. maddeleri ayrı ayrı, Sözleşmenin 14. maddesi ile birlikte ihlal edilmiştir.

4- MÜLKİYET HAKKININ İHLALİ (AİHS'E EK 1 NOLU PROTOKOL m. 1)

71- Mülkiyet hakkı sadece maddi mal varlığını kapsamamakta, buna ek olarak, maddi değeri olan her türlü malları da kapsamaktadır. Örneğin, bir alacak, bir ticarethanenin müşterisi (*Van Marle / Hollanda*) ve bir gazetenin okurları, bir konut projesine bağlı ekonomik çıkarlar (*Pine Valley / İrlanda*), fikri haklar ve kayıt tarihinden itibaren, bulunduğu ülkenin iç hukukuna uygun olarak kayıt altına alınmış bir ticari marka (*Anheuser-Busch Inc / Portekiz*) da AİHS'ye Ek 1 nolu Protokol'ün 1. maddesi anlamında bir mal varlığı olarak değerlendirilmektedir.

72- İç hukukta yeterli yasal dayanağa sahip olması kaydıyla, henüz elde edilmemiş olan "meşru beklenti" dahi (örneğin bir şirketin makul olarak elde ettiği ve bu çerçevede gelecekte elde edeceği ticari kâr), AİHM tarafından mülk olarak nitelendirilebilmiştir (*Kopecny / Slovakia*). AİHM'ye göre, ulusal ölçekte televizyon yayını yapma hususunda imtiyaz sahibi olan bir şirketin, kendisine yayın frekansı tahsis edilmesini beklemesi Ek 1. Protokol'ün 1. maddesi anlamında "meşru bir beklenti" (*legitimate expectation*) olup şirketin mal varlığı (*possession*) kapsamında korunur (*Centro Europa 7 SRL and Di Stephano / İtalya, 7 Haziran 2012, par. 177-179*).

73- Türk hukukunda kamu görevlilerinin disiplin suçu işlemedikleri ve savunma hakkı tanınıp adil bir yargılanma sonucu kamu görevinden çıkarılmadıkları sürece, zorunlu emeklilik yaşına kadar kamu görevinde kalma hakkına sahiptir; devlet keyfi olarak kamu görevlilerini istediği an kamu görevinden çıkaramaz. Kamu görevlileri, adil yargılanma hakkının temel güvencelerine uygun bir yargılama sonucu meslekten çıkarılmadıkları veya kendileri talep etmedikleri sürece, zorunlu emeklilik yaşına kadar kamu görevinde kalır ve sundukları kamu hizmetinin karşılığı olarak düzenli olarak maaş (gelir) elde ederler. Ayrıca sosyal güvenlik kurumuna düzenli ve zorunlu olarak ödedikleri katkı payı karşılığı olarak, emeklilik yaşında emeklilik maaşına ve bazı sosyal haklara sahip olma hakkına sahiptirler. Belirtilenler dikkate alındığında, kamu görevlileri emeklilik yaşına kadar maaş alacakları ve emeklilik yaşı geldiğinde emeklilik haklarına kavuşacakları hususunda, iç hukukta sağlam yasal dayanakları olan meşru bir beklentiye (*legitimate expectation*) sahiptirler. Bu nedenle, Türk hukukunda kamu görevlisinin maaş alma ve emeklilik haklarını elde etme beklentisi mülkiyet hakkının kapsamında ve korunması altındadır. Belirtilen durumun istisnasını yasalar göstermiştir. İç hukuka göre, meslekten çıkarmayı gerektirecek bir disiplin suçu işlenmediği ve bu hususta adil bir yargılama sonucu karar verilmediği sürece ya da memuriyet vasfını kaybetmedikçe veya işyerine düzenli olarak gidip görevini yaptığı sürece kamu görevlisinin maaş almasına son verilemez. Keyfi olarak emeklilik yaşı öncesinde meslekten çıkarılarak, süresinde emeklilik haklarını elde etmesi engellenemez.

74- Türk Hukukunda, hukuka uygun olarak davrandığı sürece, bir kamu görevlisi emeklilik yaşına kadar çalışma ve maaş elde etme ve emeklilik haklarına sahip olma hakkına sahiptir. Disiplin suçu işlemedikçe ve bu türden bir iddia varsa, adil bir yargılama sonucu kamu görevinden çıkarılmadıkça, kamu görevlileri düzenli olarak maaş alır ve emekli oluncaya kadar da bu maaşı almaya devam ederler. Dolayısıyla, Türk yasaları kamu görevlilerine maaş alma ve emeklilik haklarını süresinde elde etme konularında son derece sağlam hukuki dayanaklar sunmaktadır. Kısaca, iç hukuk dikkate alındığında, kamu görevlileri, yasalara uygun davrandıkları sürece, emekli oluncaya kadar maaş alma ve emeklilik haklarını kazanma konusunda meşru bir beklentiye (*legitimate expectation*) sahiptirler; maaş ve emeklilik hakları bu nedenle mülkiyet hakkının kapsamı ve koruması altındadır. Yasalara uygun davranılıp davranılmadığının tespiti de ancak bağımsız ve tarafsız mahkemelerce, savunma alındıktan sonra kararlaştırılabilir. Mahkemeye erişim hakkı ve savunma hakkı yok edilerek bir kişinin kamu görevinden çıkarılması, OHAL'e neden olan şiddet olaylarıyla hiçbir ilgisi olmayanlar açısından, bir OHAL KHK'sı ile gerekçesiz bir şekilde kararlaştırılmaz.

75- Yukarıda belirtildiği gibi, bir kamu görevlisinin kamu görevinden çıkarılması durumunda ortaya çıkacak uyuşmazlık, AİHS'nin 6. maddesi anlamında medeni hak ve yükümlülüklerle dair bir uyuşmazlıktır. Bu nedenle, kamu görevlisi meslekten çıkarılırsa, bu husustaki uyuşmazlığın bağımsız ve tarafsız bir mahkemenin denetiminden geçirilmesi zorunludur. Mahkemeye erişim hakkını da ortadan kaldırarak, Anayasada güvence altına alınmış savunma hakkını da dikkate almadan, hiçbir yargılama imkânı sunmadan, bir kamu görevlisinin görevine son verilme, söz konusu işlemi (müdahaleyi) tamamen yasal dayanaktan yoksun yapar. Bu durumun yol açtığı maaş elde edememe ve emeklilik haklarını zamanında kazanamama mülkiyet hakkına müdahale oluşturur. Kamu görevine yargısal denetim olmadan son verme kanuni dayanaktan yoksun olduğu için (Kamu görevinden sürekli şekilde çıkarma bir OHAL KHK'sı ile düzenlenemez; AY m. 15 ve 121 ile 1991/20 sayılı AYM kararı), bu durumun yol açtığı mülkiyet hakkına yönelik müdahaleler de yasal dayanaktan yoksundur. Bu nedenle mülkiyet hakkı ihlal edilmiştir.

76- Ayrıca, darbe girişimine hiçbir şekilde bulaşmamış olan başvuruçunun, adil yargılanma hakkının gereklerine uygun bir yargılama yapılmadan, Anayasanın 129. maddesinin açık hükmüne aykırı olarak savunması dahi alınmadan kamu görevinden çıkarılmasının OHAL'in neden olduğu şiddet olaylarının bastırılmasıyla hiçbir ilgisi yoktur. Yukarıda belirtildiği gibi, bu şekilde kamu görevinden çıkarma, masumiyet karinesi başta olmak üzere birçok temel insan hakkını ve Anayasanın 15. ve 121. maddeleri ile AİHS'nin 15. maddesini açıkça ihlal etmektedir.

77- Adil yargılanma hakkının tüm güvenceleri ihlal edilerek bir kamu görevlisini kamu görevinden çıkarma, bir daha kamu görevinde çalışmayacak şekilde meslekten atma, başkaca benzer meslekleri icra etmeyi yasaklama ve zorunlu katkı payı ödeyerek zamanında emeklilik haklarını elde etmeyi engelleme mülkiyet hakkına açık bir müdahaledir. Bu müdahalenin öncelikle yasal dayanağı bulunmalıdır. OHAL KHK'ları RG'de yayınlandıkları gün TBMM'nin onayına sunulur ve en geç 30 gün içerisinde görüşülüp karara bağlanır (TBMM İçtüzüğü m. 128). Somut olayda söz konusu mülkiyet hakkına da müdahale oluşturan KHK'nın yayınlanmasının üzerinden 30 gün geçmesine rağmen TBMM'ye sunulup karara bağlanmadığından, Anayasanın ve yasaların öngördüğü şekil şartlarından yoksun olduğu için, mülkiyet hakkına ilişkin müdahale 30 günlük sürenin dolması ile tamamen yasal dayanaktan yoksun hale gelmiştir. İlk olarak, bu açıdan yasal dayanaktan yoksunluk nedeniyle mülkiyet hakkı ihlal edilmiştir.

78- İkinci olarak OHAL KHK'ları ile OHAL'in gerektirdiği ölçüde (AY m. 15) ve sadece OHAL'in gerektirdiği **konularla sınırlı** tedbirler alınabilir (AY m. 121). Bir kamu görevlisinin tüm yargısal güvenceler yok edilerek mesleğinden bir daha geri dönüşü olmayacak

şekilde, masumiyet karinesi de ihlal edilerek çıkarılması ve bu işlemin bağımsız ve tarafsız bir mahkeme önünde denetlenememesi sonucu tüm gelirini ve (bir süre sonra en kısa sürede elde edeceği) emekliliğe ilişkin haklarını kaybetmesinin OHAL'e neden olan şiddet olaylarının bastırılması ile hiçbir ilgisi yoktur. AİHS'nin 15. maddesine göre de Sözleşmeye taraf devletler OHAL ve benzeri durumlarda sadece **durumun kesinlikle gerektirdiği türden tedbirler** alabilirler; aksi durum ölçülülük ilkesine aykırı olacağı için hak ihlaline yol açar. Somut olayda da başvurucunun mülkiyet hakkı bu açıdan da ihlal edilmiştir. Anayasa Mahkemesinin iki AYM üyesinin üyelikten çıkarılmasına ilişkin verdiği 4.8.2016 tarihli kararda belirttiği gibi, 667 s. KHK hükümlerine dayalı olarak bir kamu görevlisinin meslekten çıkarılması, "geçici olmayan ve nihai sonuç doğuran olağanüstü tedbir niteliğindedir" (para. 79). Oysa OHAL durumunda sadece durumun gerektirdiği türden geçici tedbirler alınabilir.

79- Son olarak bir kamu görevlisini, hiçbir somut delil ortaya koymadan, masumiyet karinesini ihlal ederek terörist ilan edip, hiçbir yargısal güvence sunmadan mesleğinden ebediyen çıkarmanın ve keyfi olarak maaş ve emeklilik haklarına müdahalede bulunmanın hiçbir kamu yararı da yoktur. Oysa mülkiyet hakkına sadece kamu yararı bulunması durumunda müdahale edilebilir. Başvurucunun eğer kamu görevinden çıkarılıp maaş elde etmesi ve kanunların öngördüğü zamanda emeklilik haklarına sahip olması engellenecek idiyse, bunun yolu olağan kanun yollarının işletilmesi idi. Keyfi olarak, hiçbir delil sunmadan, hiçbir gerekçe göstermeden, savunma hakkı ve adil yargılanma hakkının gereklerine uymadan kamu görevinden sürekli olarak çıkarılmak değildi. Hukukun üstünlüğü ilkesini de ihlal eden bu uygulamanın herhangi bir kamu yararı amacı gütmemesi de mümkün değildir. Tüm bu nedenlerle başvurucunun mülkiyet hakkı ihlal edilmiştir.

5- EĞİTİM HAKKININ İHLALI (AİHS'E EK 1 NOLU PROTOKOL m. 2)

80- Başvurucu kamu görevinden bir daha geri kabul edilmemek üzere çıkarılmıştır; kamusal niteliği olan bir işte (avukatlık, mali müşavirlik, vb.) çalışması dahi yasaklanmıştır. İsmi Resmi Gazetede (ve internette) herkese açık şekilde terör örgütü üyesi olarak yayınlandığı için özel sektörde de iş bulması neredeyse imkânsız hale gelmiştir; bir gözlemcinin kısa süre yaşadıklarına dayalı olarak yaptığı değerlendirmeye göre, özel sektörde firmalar 15 Temmuz 2016 sonrası kamu görevinden çıkarılanlara vebalı gibi davranmakta, hatta iş taleplerine cevap dahi vermemektedirler. Yapılan birçok iş ilanında, açıkça bir OHAL KHK'sı ile kamu görevinden çıkarılmamış olma şartı aranmaktadır. Pasaportlarına el konulduğu için yurt dışına gidip yurt dışında dahi iş aramaları ve çalışmaları imkânsız hale getirilmiştir. Böylece, başvurucunun, çalışabileceği işlerde çalışması açısından mesleki yeterliliğini gösteren diploma ve lisanları, ruhsatname, izin, staj belgesi ve benzeri tüm eğitim, öğretim ve profesyonel diploma ve sertifikaları geçersiz hale getirilmiştir. Bu geçersiz sayma, başvurucunun ömrü boyunca devam edecek nitelikte, son derece ağır ve ölçüsüz bir cezalandırma oluşturmaktadır. Ruhsat ve izin gerektiren şartlardan dolayı kendi işini kurması dahi imkânsızdır. Tüm bu anlatılanlardan anlaşılacağı gibi, başvurucunun tüm eğitim, öğretim ve staj ve benzeri faaliyetleri sonucu elde ettiği eğitim hakkı kapsamındaki belgeleri geçersiz kılındığı için, bu durum başvurucunun eğitim hakkına ağır bir müdahale oluşturmuştur. Bireylerin elde ettiği diploma ve sertifikaların kendisine tanıdığı hak ve yetkileri kullanması eğitim hakkının kapsamındadır. Bu müdahalenin OHAL'in neden olduğu şiddet eylemlerinin bastırılmasıyla hiçbir ilgisi bulunmayıp, bu nedenle OHAL kapsamındaki bir KHK ile masumiyet karinesi ihlal edilerek bu türden tedbirler kararlaştırılmaz. Bu nedenle Anayasanın 15 ve 121. maddeleri bu müdahaleye yasal dayanak oluşturamaz. Anayasanın 38/4 ile 129. maddelerinin de açıkça ihlal edildiği dikkate alındığında, yasal dayanaktan yoksun bu müdahale eğitim hakkını ihlal etmiştir. Bir an için yasal dayanağı olduğu varsayılsa dahi, bu müdahalenin meşru hiçbir amacı yoktur; olsa dahi ömür boyu süreceği için açıkça ölçüsüz bu müdahale her yönüyle başvurucunun eğitim hakkını ihlal etmiştir.

6- İHLAL EDİLEN DİĞER HAKLAR

81- Gerekçeli karar veya kamu görevinden sürekli olarak çıkarılma nedenleri KHK'da belirtilmediği gibi, başvurucuya da herhangi bir gerekçe tebliğ edilmediği için, hangi gerekçelerle kamu görevinden çıkarıldığını bilmemesine rağmen, medyada iddia edilen bazı nedenlere dayalı olarak, aşağıda belirtilenlerden herhangi biri karar alma sürecinde dikkate alındıysa, başvurucunun aşağıdaki hakları da ihlal edilmiştir. Ancak başvurucu bu iddiaları kabul etmediğini peşinen belirtmek ister.

NOT: AŞAĞIDAKİ DURUMLARDAN SİZİN DURUMUNUZA UYGUN OLDUĞUNU/OLABİLECEĞİNİ DÜŞÜNDÜĞÜNÜZ PARAGRAFLARI KULLANIP DİĞERLERİNİ SİLİNİZ.

82- Başvurucunun bir sendikaya/derneğe üye olduğu iddiası kamu görevinden çıkarılmasına dayanak yapılmışsa, bu durum kendisinin barışçıl örgütlenme özgürlüğüne müdahale oluşturur. Bu husus, bir OHAL KHK'sı ile düzenlenemeyeceği için, OHAL KHK'sı Anayasanın 15 ve 121. maddeleri ile AİHS'nin 15. maddesine aykırı olduğu için, örgütlenme özgürlüğüne yönelik müdahaleye kanuni dayanak oluşturamaz. Kaldı ki, söz konusu KHK masumiyet karinesini ihlal etmesi ve süresinde Parlamentoda onaylanmaması nedeniyle de müdahaleye yasal dayanak olamaz. Kanuni dayanaktan yoksun olan söz konusu müdahale AİHS'nin 11. maddesinde korunan örgütlenme özgürlüğünü ihlal etmiştir.

83- Başvurucunun herhangi bir yardım derneğine yaptığı bağış iddiası kamu görevinden çıkarılması kararına dayanak yapılmışsa, bu durum da örgütlenme özgürlüğüne müdahale oluşturur. Yukarıda belirtilen aynı gerekçelerle kanuni dayanaktan yoksun olan bu müdahale AİHS'nin 11. maddesini ihlal etmiştir.

84- Başvurucunun kamu görevinden çıkarılmasına herhangi bir iletişim aracını kullandığı veya akıllı telefonuna herhangi bir uygulamayı indirdiği gerekçe gösterilmişse, bu durumun hiçbir yasal temeli olmadığı için, hatta mahkeme kararı olmadan özel iletişim araçları araştırıldığı için, suç oluşturan bu müdahale nedeniyle de kendisinin haberleşme özgürlüğü ve dolayısıyla özel hayata saygı hakkı (AİHS m. 8) ihlal etmiştir.

85- Başvurucunun kamu görevinden çıkarılmasına evinde bulunan veya okuduğu kitap ve yazılı bazı eserler ile bazı gazete ve dergilere abone olduğu iddiası dayanak yapılmışsa, bu durum ifade özgürlüğüne açık müdahale oluşturur. Söz konusu kitap ve eserler ile gazete ve dergilerin hiçbirinin içeriğinde şiddeti teşvik eden, şiddet içeren, ayrımcılığa dayalı yabancı düşmanlığı ve ırkçılık ile kin ve nefret söylemi yer almamaktadır; bu nedenle tamamı ifade özgürlüğünün kapsamında ve koruması altındadır. Buna rağmen kamu görevinden sürekli çıkarmaya dayanak gösterilmesi bilgiye ve habere erişme hakkını, ifade ve basın özgürlüğünü ihlal etmiştir (AİHS m. 10). Türkiye Cumhuriyeti Avrupa Konseyine yaptığı bildirimde OHAL durumunda dahi ifade özgürlüğünü askıya almayacağı teminatı vermiş olup bu durum OHAL KHK'sı ile düzenlenemeyeceği için, ifade özgürlüğüne yönelik bu müdahale de kanuni dayanaktan yoksundur. Kanuni dayanaktan yoksun her müdahale ifade özgürlüğünü ihlal eder.

86- Başvurucunun kamu görevinden sürekli olarak çıkarılmasına Bank Asya isimli bankada hesabının olması ve/veya bu bankanın verdiği kredi kartını kullanılması ya da bu banka aracılığıyla başkalarına havale yapmış olması dayanak gösterilmişse, bu durum başvurucunun mülkiyet hakkı ile özel hayata saygı hakkına müdahale oluşturur. Keyfiliğin olmadığı bir hukuk devletinde bu türden bir uygulamanın hiçbir yasal dayanağı olamaz. Bir an için müdahalenin yasal dayanağının var olduğu iddia edilse dahi, yasalara uygun olarak kurulmuş ve faaliyetlerine devletçe izin verilmiş bir bankada hesap açmanın veya bu bankanın kredi kartını kullanmanın bir

gün (disiplin) suç delili olarak kamu görevinden sürekli çıkarmaya dayanak yapılabileceği hiçbir hukuk devletinde öngörülemez. Bireyler sahip oldukları mevduatı hangi bankada değerlendireceklerine piyasa koşulları çerçevesinde sadece kendileri karar verir. Bireyler mal varlıklarını istedikleri gibi değerlendirebilir, mevduatları açısından en kârlı görünen istedikleri bankaya para yatırabilirler (mülkiyet hakkı) ve devlet tarafından faaliyetlerine izin verilmiş istedikleri bankanın kredi kartını kullanıp havale yapabilirler (özel hayata saygı hakkı). Kamu görevinden çıkarma kararına belirtilen durumların gerekçe gösterilmesi, AİHS'nin 8 ile 1. Protokolün 1. maddelerinde korunan haklara müdahale oluşturduğu açıktır. Yukarıda belirtilen gerekçelerle bu tedbire de OHAL KHK'sı ile başvurulamaz. Üstelik dayanılan yasal düzenlemeler erişilebilir olsa da, bir bankaya para yatırmanın bir gün cezalandırmaya dayanak olacağına ilişkin yasalar kesinlikle öngörülebilir değildir; açık, net ve belirgin olmadığı için, ortada AİHS anlamında bir yasa yoktur. Yasal dayanaktan yoksun müdahale AİHS'nin 8 ile 1. Protokolün 1. Maddesini ihlal etmiştir.

87- Başvurucunun kamu görevinden çıkarılmasına Gülen Hareketi mensuplarınca kurulmuş özel bir okula çocuklarını göndermesi, bu Hareketin organize ettiği Türkçe Olimpiyatlarına katılması ve/veya yurt dışında açılan okulları ziyaret etmesi gibi herhangi bir iddiaya dayanılmışsa tüm bu faaliyetler de temel bir insan hakkının kapsamı ve koruması altındadır. Bunlardan ilki eğitim hakkının (AİHS'ye Ek 1. Protokol, m. 2), diğerleri ise tamamen özel hayata saygı hakkının (AİHS m. 8) kapsamı ve koruması altındadır; disiplin suçları dâhil hiçbir suçun kapsamına giremez.

88- Ayrıca ihtiyaç sahibi öğrencilere burs verme iddiası da kamu görevinden çıkarmaya dayanak yapılmışsa, fakir öğrencilere burs vermek hiçbir suçun kapsamına girmeyeceği gibi, sivil toplum faaliyetlerinin kapsamında ve bir dernek ya da vakıf aracılığıyla bu türden faaliyetler yürütüldüğü için örgütlenme özgürlüğünün koruması (AİSH m. 11) altındadır. Tamamı temel insan haklarının kapsamındaki bu faaliyetleri suç delili olarak göstermek ceza kanunlarının keyfi ve geniş yorumlanması olup kanunsuz suç ve ceza olmaz (AİHS m. 7) ilkesini de ihlal eder (S.W./Birleşik Krallık). Bir kişiyi ömrü boyunca bir daha kamu görevinde çalışmayacak şekilde kamu görevinden çıkarma, AİHS açısından ceza hukuku anlamında bir cezadır. Kamu görevinden çıkarmaya belirtilen faaliyetlerin gerekçe gösterilmesi, söz konusu hakları ihlal etmiştir.

89- Tüm belirtilenlerden ve yukarıda sayılan ve neredeyse tamamı temel bir hakkın kullanımını kapsamında olan faaliyetleri suç olarak gösteren hiçbir ceza kanunu hükmü yoktur. Belirtilenleri bir suçun kapsamında değerlendirmek, ceza kanunlarının keyfi ve geniş yorumlanması anlamına gelir ve kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesini ihlal eder. Somut olayda yaşanan da budur. Ayrıca, eğer söz konusu faaliyet veya davranışlar suç ise herkes için suç, değilse hiç kimse için suç değildir. Aksi uygulama suç ve cezaların kanuniliği ilkesinin uygulanmasında ayrımcılık anlamına gelir. Yukarıdaki faaliyetlerin birçoğuna Cumhurbaşkanı, Başbakan ve birçok bakanla birlikte birçok Ak Parti milletvekili veya mensubu da katılmış veya iştirak etmiştir. Birçok hâkim ve savcı çocuklarını bahse konu okullarda okutmuş ve *Bylock* veya benzeri türden iletişim uygulamalarını akıllı telefonlarına yüklemiştir. Eğer bu eylemler suç oluşturmakta ise, ceza kanunları selektif ve ayrımcı şekilde uygulanamaz. Somut olayda belirtilen faaliyetlerin başvuru açısından suç sayılıp, Ak Parti veya bazı yargı mensupları için suç sayılmaması tek başına AİHS'nin 7. maddesini ihlal ettiği gibi AİHS'nin 7 ile 14. maddelerini birlikte de ihlal etmiştir.

C- Başvurucuların güncel ve kişisel bir temel hakkının doğrudan zedelendiği iddiasının açıklanması:

90- Başvurucunun bireysel haklarından özellikle adil yargılanma hakkı (AY m. 36, 37, 38, 138-142), özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı (AY m. 20-22), ayrımcılık yasağı (AY m. 10), eğitim hakkı (AY m. 42) ile mülkiyet hakkı (AY m. 35) ile yukarıda belirtilen diğer hakları (AY m. 26, 33, 34, 48, 51, 52) güncel olarak ihlal edilmiştir.

III- BAŞVURU YOLLARININ TÜKETİLDİĞİNE İLİŞKİN BİLGİLER

A. Başvuru yollarının tüketilmesine ilişkin aşamalar:

91- Başvurucu bir OHAL KHK'sı ile kamu görevinden çıkarıldığı için, bu durumda başvurabileceği tek kanun yolu, Danıştay'ın 4 Ekim 2016 tarihli kararlarında da belirtildiği gibi, idare mahkemeleridir. Yukarıda belirtildiği gibi, OHAL KHK'ları ile kamu görevinden çıkarılanların idari yargıda açtığı iptal davalarının tamamı bugüne kadar usulden reddedilmiş olup bu kanun yolu uygulamada etkisiz ve makul başarı şansı sunmamaktadır. Bu nedenle, AİHM içtihatları da dikkate alındığında bu kanun yolunun tüketilmesi gerekmez. Kaldı ki, idari yargının bir OHAL KHK'sını iptal yetkisi olmadığı (AY m. 148/1) için, doğrudan OHAL KHK'sından kaynaklanan hak ihlallerinin büyük çoğunluğunu teorik olarak da zaten gideremez. Söz konusu KHK iptal edilmedikçe örneğin masumiyet karinesi ihlalinin giderilmesi mümkün değildir; ancak KHK'nın iptali ile masumiyet karinesi ihlalinin tüm izleri ortadan kaldırılabilir. Sonuç olarak söz konusu hak ihlalleri açısından tüketilecek etkili bir başvuru yolu olmadığı için doğrudan Anayasa Mahkemesine başvurulmuştur. Ancak aynı sorunla bağlantılı olarak, başvurunun 30 günlük başvuru süresi içinde yapılıp yapılmadığı hususunun da irdelenmesi gerekmektedir.

92- 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanununun 47/5 maddesine göre, "*Bireysel başvurunun, **başvuru yollarının tüketildiği tarihten;** başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten **itibaren otuz gün içinde** yapılması gerekir."* Bu hükümden anlaşılacağı gibi, eğer temel hak ve hürriyetlerin ihlali durumunda iç hukukta başvuru yolları öngörülmemişse, bu başvuru yollarının tüketildiği tarihten itibaren otuz gün içerisinde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulabilir. Ancak başvuru söz konusu kanun yollarına başvurmuş olmasına rağmen, kendi davası sonuçlandırılmamış olsa bile, benzer davalarda mahkemeler neredeyse bir bütün olarak aleyhe kararlar vermekte ise, artık bu kanun yolunun etkisiz olduğu sonucuna varılarak, kendi davası sonuçlanmadan Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunulabilir. Çünkü AİHM kararlarında da belirtildiği gibi, başvuru sadece şikâyetleri açısından etkili olan ve makul başarı şansı sunan kanun yollarını tüketmek zorundadırlar; etkisiz ve sonucunun aleyhe olacağı açık olan kanun yollarını tüketmek veya bu türden yargı organlarının kararını beklemek zorunda değildirler.

93- Danıştay'ın 4 Ekim 2016 tarihinde verdiği iki karardan (2016/8136E – 2016/4076K) da anlaşılacağı gibi, somut olayda bir OHAL KHK'sı ile kamu görevinden çıkarılanlar açısından "*“iç hukukta başvuru yolunun öngörülmediği”* söylenemez. Eğer başvuru yolu öngörülmemiş olsaydı, Danıştay, söz konusu iki dosyayı, görevsizlik kararı vererek, idare mahkemelerine ya da ilk derece idari yargı organları önüne göndermezdi. Ayrıca, AİHM'nin *Akif Zihni/Türkiye* kararı dikkate alındığında, KHK ile kamu görevinden çıkarılanlar için iç başvuru yolunun öngörülmediği iddia edilemez. Bir an için idare mahkemelerinin yukarıda belirtilen kararları nedeniyle bu yolun kapalı olduğu akla gelse dahi, Venedik Komisyonunun 12.12.2016 tarihli Görüşlerinde de belirtildiği gibi, KHK ile kamu görevinden çıkarılanların iç hukukta dava açıp açamayacakları hususu en azından tartışmalı bir husustur (bkz. s. 45, dipnot 140).

94- Tüm bu belirtilenler dikkate alındığında, KHK ile kamu görevinden çıkarılanların idare mahkemeleri önünde dava açıp açamayacakları hususu, Danıştay'ın 4 Ekim 2016 tarihli

kararları dikkate alındığında en hafif ifade ile tartışmalı olarak değerlendirilebilir. Ancak Danıştay kararı ve hukuki güvenlik ilkesi birlikte değerlendirildiğinde, KHK ile kamu görevinden çıkarılanlar için başvuru yolu öngörülmediği net bir şekilde söylenemez. Başvuru yolu öngörüldüğü durumlarda ise, dava açacak kişiye gerekçeli kararın tebliğ edilmesi yükümlülüğü, Tebligat Kanununun emridir. Gerekçeli kararın tebliğ edilme zorunluluğu hukuki güvenlik ilkesi gereğince, bir taraftan kanun yollarına başvurma açısından sürelerin işlemeye başlamasını sağlar; diğer taraftan da ilgili kişiye gerekçeye bakarak etkili bir şekilde savunma yapma veya dava açma hakkı verir. Somut olayda başvurucuya Tebligat Kanunu hükümleri uyarınca yapılmış herhangi bir tebligat yoktur.

95- Belirtilenlerden anlaşılacağı gibi, iç hukukta başvuru yolu öngörüldüğü durumlarda, ihlalin öğrenilmesiyle otuz günlük başvuru süresi işlemeye başlamaz. 6216 sayılı Kanunun 47/5 maddesinden başka türlü bir sonuç çıkarmak imkânsızdır. Kaldı ki, somut olayda mahkemeye erişim hakkı (*access to the court*) gibi temel bir insan hakkı söz konusu olduğu için, iç hukukta başvuru yolunun öngörülüp öngörülmediğinin en azından tartışmalı olduğu durumlarda, mahkemelerin temel hak ve hürriyetlerin korunması yönünde yorum yaparak davacı lehine karar vermesi gerekir. Bu yönde verilmiş onlarca AİHM kararı bulunmaktadır.

96- Her ne kadar OHAL KHK'ları ile kamu görevinden çıkarılanlara başkaca herhangi bir tebligat yapılmayacağı belirtilmiş olsa da, Anayasanın 15 ve 121. maddeleri uyarınca OHAL durumunda sadece durumun gerektirdiği türden tedbirler alınabilir; yasalarda değişiklik öngören tedbirlerin kararlaştırılması Anayasanın belirtilen hükümlerine aykırıdır. Ayrıca AİHS'nin 15. Maddesine göre de OHAL durumunda sadece OHAL'e neden olan durumun kesinlikle gerektirdiği türden tedbirler kararlaştırılabilir; somut olayda şiddet olaylarının bastırılması veya darbe girişiminin engellenmesiyle, Tebligat Kanunu hükümlerini askıya alma arasında herhangi bir bağ kurmak imkânsızdır. Bu nedenle, Tebligat Kanunu hükümlerinin uygulanmayacağı yönündeki KHK hükümleri OHAL'in kesinlikle gerektirdiği türden bir tedbir olmayıp, orantısızdır. Bu nedenle, bu tedbir hem AY m. 15 ile 121 hem de AİHS m. 15'e açık aykırıdır. Dolayısıyla somut olayda Tebligat Kanunu hükümlerine aykırı olarak, Resmi Gazetede yayımlanan tebligat yapılmış sayılacağı ve ayrıca tebligat yapılmayacağı yönündeki düzenleme OHAL'in kesinlikle gerektirdiği türden bir tedbir olmayıp bu tedbir hukuken geçersizdir. Kısaca dava ve başvuru sürelerinin işlemeye başlaması için, başvurucuya, Tebligat Kanunu hükümlerine uygun bir tebligatın yapılması gerekir; ancak Tebligat Kanunu hükümlerine uygun bir tebligat yapılmasıyla dava süreleri işlemeye başlar.

97- Somut olayda başvurucuya henüz usule uygun bir tebligat yapılmamıştır. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesine başvurmak için otuz günlük başvuru süresi işlemeye başlamamıştır. **(NOT: MÜMKÜNSE BİMER VEYA KURUMUNUZA BAŞVURARAK KAMU GÖREVİNDEN ÇIKARILMANIZIN GEREKÇESİNİ YAZILI OLARAK TALEP EDİNİZ VE BU GEREKÇEYE DAYALI DAVA AÇIP BAŞVURU YAPACAĞINIZI BELİRTİNİZ. BU TALEBİNİZİN REDDİ HALİNDE, RET KARARININ TARİHİNİ YAZARAK 30 GÜNLÜK BAŞVURU SÜRESİNİN BU KARARLA BAŞLADIĞINI DA BELİRTEBİLİRSİNİZ. ÖRNEK CÜMLE:)** Başvurucu, ... tarihinde çalıştığı kuruma dilekçe ile başvurarak (Ek-..) kamu görevinden çıkarılmasının gerekçesini yazılı olarak sormuştur. Bu dilekçeye herhangi bir cevap verilmeyeceği sözlü olarak bildirilmiştir/Dilekçe işleme dahi konmamıştır. Dolayısıyla dilekçe verme tarihten itibaren otuz gün içerisinde başvuru yapılmıştır.

(NOT: EĞER İDARE MAHKEMESİNE DAVA AÇIP AYM'YE KHK'NIN YAYINI TARİHİNDEN İTİBAREN 30 GÜN İÇERİSİNDE BAŞVURU YAPMADIYSANIZ, AŞAĞIDAKİ GEREKÇEYİ KULLANARAK, İDARE MAHKEMESİ VE BÖLGE

İDARE MAHKEMESİ KARARLARINI BEKLEMEDEN, HEMEN AYM'YE BAŞVURU YAPABİLİRSİNİZ.

98- Kaldı ki, Danıştay'ın 4 Ekim 2016 tarihli kararlarına rağmen, yukarıda belirtilen onlarca idare mahkemesinin usulden ret kararları dikkate alındığında, başvuru her ne kadar idare mahkemesinde dava açmış olsa da, bu yolun etkisiz olduğu ve makul başarı şansı sunmadığı bu başvurunun yapıldığı tarih itibarıyla ortaya çıkmıştır. Bu nedenle kendi davası hakkında idare mahkemelerince karar verilmesini beklemeden bu başvuruyu yapma ihtiyacı duymuştur. Zira AİHM'ye göre başvuru sadece etkili olan ve makul başarı şansı sunan iç başvuru yollarını tüketme yükümlülüğü altındadırlar.

99- Ayrıca, bu başvuruda ileri sürülen insan hakları ihlalleri doğrudan bir OHAL KHK'sından kaynaklanmaktadır. Masumiyet karinesi ihlali ile yargılanmadan terör örgütü üyeliği ile suçlanıp bir KHK ile cezalandırılarak tüm adil yargılanma hakkı güvencelerinin ihlaline yol açılması ve böylece AİHS'nin 6/1,2,3. Fıkralarının bir bütün olarak ihlal edildiği durum dikkate alındığında, bu ihlallerin giderilmesi, ancak söz konusu OHAL KHK'sının iptali ile mümkündür. Bahse konu OHAL KHK'sı hukuk düzeninde varlığını sürdürdüğü sürece masumiyet karinesi ve adil yargılanma hakkı ihlalleri varlığını sürdürmeye devam edecektir. Kısaca OHAL KHK'sı hukuken geçerli olduğu sürece bu hak ihlalleri devam eder şekilde varlığını sürdürecektir. Anlaşılacağı gibi, söz konusu hak ihlalleri devam eden türden ihlaller olup devam eden ihlallerin varlığı halinde otuz günlük başvuru süresi sona ermez. Çünkü ihlal varlığını sürdürmeye devam ettikçe bu ihlale son vermek için her zaman dava açılabilir; devam eden ihlal açısından her zaman bireysel başvuruda bulunulabilir (Bu yönde verilmiş onlarca AİHM kararı vardır.). Bu nedenle de, bu başvuruda ileri sürülen hak ihlallerinden büyük çoğunluğu açısından, ilgili OHAL KHK'sının hukuk düzenindeki varlığına son verilinceye kadar bireysel başvuruda bulunulabilir.

100- Belirtilen nedenlerle bu başvuru süresi içerisinde yapılmıştır.

B- Başvuru yollarının tüketildiği veya başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarih:

1- KARARI VEREN MAHKEME/MERCİİ/ MAKAM: Bakanlar Kurulu

2- KARARIN TARİHİ VE SAYISI: 29 Ekim 2016 tarih ve 29872 sayılı Resmi Gazete

3- TEBLİĞ VEYA ÖĞRENME TARİHİ: Yukarıda açıklanan nedenlerle iç hukukta başvuru yollarının öngörülmediği varsayılmayacağı için, dava ya da başvuru süreleri, ancak gerekçeli karar Tebligat Kanununa uygun olarak tebliğ edilmesi ile işlemeye başlar. KHK'da öngörülen ve Tebligat Kanununda değişiklik öngören düzenlemenin OHAL'e neden olan şiddet olaylarını engellemekle bir ilgisi bulunmadığı için, bu türden tedbirler OHAL durumunda alınamaz; aksi uygulama Anayasanın 15 ve 121 ile AİHS'nin 15. maddelerine aykırı olur ve hukuken geçersizdir. Kısaca başvurucuya usulüne uygun bir şekilde gerekçeli karar tebliğ edilmediği için başvuru süresi işlemeye başlamamıştır.

C- Başvuru mazeret nedeniyle süresi içinde yapılamamışsa buna dair açıklamalar:

1- MAZERET NEDENİ:

2- MAZERETİN BAŞLANGIÇ VE BİTİŞ TARİHİ

a- BAŞLANGIÇ TARİHİ : / /

b- BİTİŞ TARİHİ : / /

3- MAZERETE İLİŞKİN BELGELER:

VI- DİĞER BİLGİLER

A- Başvurucunun Anayasa Mahkemesi önünde devam eden bir başka başvurusu varsa numarası: AYM önünde derdest başka bir başvuru bulunmamaktadır. (VARSA YAZINIZ)

B- Başvurucunun kamuya açık belgelerde kimliğinin gizli tutulması talebi ve bunun gerekçesi:

1-TALEBİ YOK: Başvurucunun ismi zaten bir OHAL KHK'sı ile afişe edilmiş ve damgalanmış olup bu noktadan sonra hiçbir gizlilik talebinin hiçbir anlamı olmayacaktır.

2-TALEBİ VAR:

GEREKÇESİ:

V- SONUÇ TALEPLERİ

Açıklanan gerekçelere dayalı olarak başvuruya öncelik verilerek ivedi olarak incelenmesine ve ileri sürülen hak ihlallerinin (AY m. 10, 20-22, 26, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 42, 48, 51, 52, 138-142), tespitine karar verilerek, ihlallerin tüm sonuçlarıyla giderilmesi için gerekli her türlü tedbirin kararlaştırılmasına, mümkün olan durumlarda eski hale getirilmesine (*restitutio in integrum*) karar verilmesine, manevi tazminat olarak 7 000 000 TL (yedi milyon Türk Lirası) manevi tazminata hükmedilmesine, maddi zararların ve yaşanan hak ihlallerini gidermek için yapılan her türlü yargılama masrafinin karar aşamasında tespiti ve tazmini için gerekli incelemenin karar aşamasında yapılmasına (tüm masraflara ilişkin belgelerin bu aşamada sunulmasına izin verilmesine) veya bu açıdan ve hak ihlalleri açısından başvurulacak kanun yollarının gösterilmesine, devam eden ihlallere derhal son verilmesi ve ihlallerin tüm sonuçlarıyla ortadan kaldırılması için gerekli her türlü tedbirin kararlaştırılıp ilgili kurumlara bildirilmesine karar verilmesini talep ederim.

Bu başvuru formunda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu; formda belirtilen bilgilerde, adreslerimde veya başvuruyla ilgili koşullarda herhangi bir değişiklik meydana geldiğinde Mahkemeye bildireceğimi beyan ederim.

Başvurucu: ...

Tarih: 25 / 12 / 2016

İmza: ...

EKLER

- 1- Başvuru formunun özeti
- 2- Başvuru harcına ilişkin makbuz
- 3- Vekâletname (Avukat tarafından temsil halinde).

BAŞVURU FORMUNUN ÖZETİ

Olaylar

29 Ekim 2016 tarihinde Resmi Gazetede (RG) yayımlanan 675 sayılı OHAL Kanun Hükmünde Kararnamesi ile başvuru kamu görevinden ihraç edilmiştir. Bu kararnamede başvuru, terör örgütüne üye olmakla suçlanmış, kendisine karşı ceza hukuku anlamında suçlamada bulunmuş, hiçbir yargılama yapılmadan terör örgütü üyesi olduğu ilan edilmiş ve ömür boyu kamu görevinde bir daha çalışmayacak şekilde kamu görevinden çıkarılmıştır. Bir kanun (hükmündeki KHK) ile, terör örgütü üyeliği ile suçlanmak, yargılanmadan terör örgütü üyesi ilan edilmek ve yaptırım olarak kamu görevinden çıkarılmak ve bir daha kamu görevine girememek cezaları verilmiştir. Böylece Anayasa ve AIHS’de korunan birçok insan hakkı ihlal edilmiştir.

Hak ihlalleri:

Adil yargılanma hakkı ihlalleri: Başvuru kamu görevinden çıkarılma kararına (KHK’ya) karşı herhangi bir mahkemeye başvurma hakkı bulunmadığı için mahkemeye erişme hakkı, suçlu ilan edildiği için masumiyet karinesinden yararlanma hakkı, hiçbir yargılama yapılmadan terör örgütü üyesi ilan ve mahkûm edildiği için de AIHS’nin 6. maddesindeki tüm hak ve güvenceler ihlal edilmiştir. Ayrıca mahkemeye erişim hakkı açısından ayrımcılık yasağı da ihlal edilmiştir.

Özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ihlali: Kişinin mesleki ve iş hayatı özel hayata saygı hakkının kapsamında olup, yasa dışı şekilde, hiçbir yargısal güvence sunulmadan, adil yargılama yapılmadan ve terör örgütü üyesi ilan edilerek kamu görevinden sürekli olarak çıkarılma ve bu çerçevede şeref ve itibara saygı hakkına saldırıda bulunma, damgalanma nedeniyle bir daha özel sektörde dahi iş bulamama, çalışıp para kazanıp aile fertlerinin ve kendisinin geçimini, asgari insan onuruna yakışır şekilde sağlayamama nedenleriyle özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ihlal edilmiştir.

Masumiyet karinesi ve özel hayata saygı hakkından yararlanmada ayrımcılık yasağı da başvuru formunda belirtilen gerekçelerle ihlal edilmiştir.

Mülkiyet hakkı ihlali: Bir kamu görevlisi, yasalara uygun olarak mesleğini icra ettiği sürece, emeklilik yaşına kadar düzenli gelir elde etme ve bu çerçevede zorunlu ödediği katkı payı nedeniyle zamanı geldiğinde, en kısa sürede emeklilik haklarını elde etme, maaş alma hakkına sahiptir. Yasa dışı şekilde, Anayasanın 15 ve 121 ile AIHS’nin 15. maddelerine aykırı bir KHK ile suçlu ilan edilerek, hiçbir yargısal güvence sunulmadan kamu görevinden sürekli çıkarılma, başvuru kişinin maaş alma ve en kısa sürede emeklilik haklarını elde etmesini engellediği için mülkiyet hakkını ihlal etmiştir.

Eğitim hakkı ihlali: Başvuru kamu görevinde bir daha çalışmayacak şekilde kamu görevinden çıkarıldığı ve benzer meslekleri özel sektörde de icra etmesi yasaklandığı veya fişlendiği için zaten iş bulması imkânsızlaştığı için, ilkokuldan itibaren elde ettiği diploma, sertifika veya ruhsatların hiçbirini kullanamaz hale gelmiş ve böylece eğitim hakkı ihlal edilmiştir.

Diğer hak ihlalleri: Örgütlenme özgürlüğü, kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesi, eğitim hakkı, ifade özgürlüğü gibi hak ve özgürlükler de başvuru formunda belirtilen gerekçelerle ihlal edilmiştir.